

Πανεπιστήμιο Πατρών
Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Μάθημα: Γλωσσολογία & Διδασκαλία της Γλώσσας

Τίτλος Εργασίας:

Διερεύνηση ζητημάτων μορφολογικής ποικιλίας σε εγχειρίδια της κοινής νεοελληνικής και σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (corpus)

Διδάσκουσα: Ιορδανίδου Άννα

Κουτσοῦρά Αλεξάνδρα, Α.Μ. 1050961

Πάτρα
Ιούνιος 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. Εισαγωγή	1
A.1. Σκοπός της εργασίας	2
A.2. Κριτήρια επιλογής κλιτικών παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας	3
1. Μελέτη παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας	4
1.1. Κλίση επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ	4
1.2. Κλίση επιθέτων σε -ης, -ες	5
1.3. Σχηματισμός θηλυκών επιθέτων σε -ός	8
1.4. Κλίση επιθέτων σε -ων, -ονος	9
1.5. Ο τονισμός των προπαροξύτονων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος	10
1.6. Ο τονισμός των προπαροξύτονων ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο	13
1.7. Ο τονισμός των προπαροξύτονων επιθέτων σε -ος, -ο	16
1.8. Ο τονισμός των παροξύτονων και προπαροξύτονων θηλυκών ουσιαστικών σε -α	17
2. Καταγραφή και κατηγοριοποίηση παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας	21
Πίνακας 1. Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ	21
Πίνακας 2. Προπαροξύτονα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος	25
Πίνακας 3. Προπαροξύτονα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο	37
Πίνακας 4. Παροξύτονα Θηλυκά Ουσιαστικά σε -α	66
Πίνακας 5. Προπαροξύτονα Θηλυκά Ουσιαστικά σε -α	66

3. Καταγραφή αριθμού αποτελεσμάτων εμφάνισης και παραδειγμάτων χρήσης περιπτώσεων μορφολογικής ποικιλίας	77
3.1. Μεθοδολογία	77
3.2. Καταγραφή αριθμού αποτελεσμάτων εμφάνισης και παραδειγμάτων χρήσης των λόγιων τύπων	78
B. Συμπεράσματα	97
Γ. Πηγές	99

A. Εισαγωγή

Ο όρος «κοινή νεοελληνική» αποδίδει για τα ελληνικά δεδομένα το διεθνή όρο *standard* (τυποποιημένη) γλώσσα, δηλαδή την ποικιλία που κωδικοποιείται και αποκρυσταλλώνεται μέσω γραμματικών και λεξικών και διαδίδεται από φορείς όπως η εκπαίδευση και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Ιορδανίδου, 2009).

Επειδή η γλωσσική πρακτική υπακούει σε κανονικότητες, που αποτελούν αντικείμενο παρατήρησης, το γραμματικό πρότυπο, επιφέροντας αξιολογική κατηγοριοποίηση των γλωσσικών δεδομένων, οδηγεί στη διατύπωση κανόνων, που υποκαθιστούν τις κανονικότητες της γλωσσικής πρακτικής (Ιορδανίδου, 2009). Η γλώσσα εμφανίζεται ετερογενής ως προς το ύφος, την κοινωνική προέλευση, την ηλικία, το φύλο του ομιλητή αλλά και τη στάση απέναντί της. Κάθε ομιλητής ανάλογα με την κατάσταση, τροποποιεί το ύφος του, με αποτέλεσμα η χρήση γλωσσικών τύπων και δομών περιβεβλημένων με κύρος να αυξάνεται όσο αυξάνεται η επισιμότητα, ενώ η χρήση στιγματισμένων γλωσσικών τύπων και δομών ελαττώνεται.

Για τα ελληνικά δεδομένα, έως το 2013, η κοινή νεοελληνική που διδάσκεται στο σχολείο, μετά την καθιέρωση της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας του νεοελληνικού κράτους και την οριστική επίλυση του γλωσσικού ζητήματος το 1976, είναι η περιγραφόμενη στη γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη δημοτική γλώσσα της εποχής του (1940). Η αναπροσαρμογή της Μικρής Γραμματικής (για σχολική χρήση) είναι γνωστό ότι ελάχιστα άλλαξε το αρχικό κείμενο. Βασικό της μειονέκτημα είναι ο ρυθμιστικός, κανονιστικός και καθόλου περιγραφικός της χαρακτήρας, σε αντίθεση με τις περιγραφικές διαθέσεις της Μεγάλης Γραμματικής. Επομένως, η συγκεκριμένη σχολική γραμματική παρουσιάζει το μειονέκτημα ότι δεν πηγάζει από μια σύγχρονη και στηριγμένη σε σώματα κειμένων μελέτη της γλωσσικής πραγματικότητας και ότι προβάλλει ορισμένες επιλογές εις βάρος άλλων αντί να περιγράφει λειτουργικά διαφοροποιημένες χρήσεις (Ιορδανίδου, 2002). Η στάση αυτή είναι απολύτως κατανοητή στο πλαίσιο της πολεμικής διγλωσσίας της εποχής του Μ. Τριανταφυλλίδη, ωστόσο δεν θα μπορούσε να είναι κατανοητή σήμερα καθώς έχει ως συνέπεια ο τρόπος διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας να μην ανταποκρίνεται στις ανάγκες των διδασκομένων.

Την αναγκαιότητα είτε για αναθεώρηση της παλιάς σχολικής γραμματικής του Μ. Τριανταφυλλίδη είτε για συγγραφή νέας προσαρμοσμένης στη σύγχρονη γλωσσική

πραγματικότητα γραμματικής με δεδομένη την ανεπάρκεια της προηγούμενης, ενστερνίστηκε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αλλά και η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας το 2003. Συγκεκριμένα, στην προκήρυξη για τη συγγραφή νέων βιβλίων στο δημοτικό και στο γυμνάσιο συμπεριέλαβε και αντίστοιχα βιβλία Γραμματικής της Νέας Ελληνικής. Ωστόσο, εξαιτίας διαφόρων δυσκαμψιών και γραφειοκρατικών εμποδίων οι νέες αυτές γραμματικές, μολονότι ήταν έτοιμες αρκετά χρόνια πριν, τυπώθηκαν και διανεμήθηκαν στα σχολεία το φθινόπωρο του 2011 ενώ διδάχτηκαν για πρώτη φορά το 2013.

A.1. Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη και η διερεύνηση της μορφολογικής ποικιλίας που χαρακτηρίζει την κοινή νεοελληνική, και συγκεκριμένα τη γραμματική περιοχή των ουσιαστικών και των επιθέτων (ορισμένων κατηγοριών). Ως εκ τούτου, η εργασία χωρίζεται σε 3 κεφάλαια, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει:

Κεφάλαιο 1: Ανίχνευση του τρόπου παρουσίασης και εξέτασης συγκεκριμένων παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας, όσον αφορά τη γραμματική περιοχή των ουσιαστικών και των επιθέτων (ορισμένων κατηγοριών), στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη, στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton, Γεωργιαφέντη, Κοτζόγλου, Λουκά, καθώς και στη σύγχρονη γλωσσολογική γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton.

Κεφάλαιο 2: Αναζήτηση και καταγραφή, με τη βοήθεια του Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη καθώς και του Λεξικού της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002), των ουσιαστικών και των επιθέτων (ορισμένων κατηγοριών) που παρουσιάζουν μορφολογική ποικιλία κατά την κλίση τους, και κατηγοριοποίησή τους με βάση το κλιτικό παράδειγμα στο οποίο ανήκουν.

Κεφάλαιο 3: Αναζήτηση και καταγραφή του αριθμού αποτελεσμάτων εμφάνισης καθώς και των παραδειγμάτων χρήσης περιπτώσεων μορφολογικής ποικιλίας (π.χ. των λόγιων τύπων στην περίπτωση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ), όπως αυτά απαντώνται σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (π.χ. μηχανή αναζήτησης Google).

A.2. Κριτήρια επιλογής κλιτικών παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας

Από την εξέταση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων στα κυριότερα σύγχρονα λεξικά και γραμματικές η γενική εικόνα που αποκομίζει κανείς είναι ότι σε αρκετές περιπτώσεις δε φαίνεται καθαρά ποιοι σχηματισμοί αποτελούν υφολογικές επιλογές και ποιοι ξεχωρίζουν ως μεμονωμένα εξωγενή στοιχεία χωρίς (γλωσσικό) λόγο ύπαρξης, εφόσον είναι διαθέσιμοι ανάλογοι σχηματισμοί πλήρως ενταγμένοι στο μορφολογικό σύστημα της κοινής νεοελληνικής.

Ιδιαίτερη θέση στην κλίση των ουσιαστικών και των επιθέτων κατέχει η ποικιλία: α) στην κλίση των επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ, β) στην κλίση των επιθέτων σε -ης, -ες, γ) στο σχηματισμό των θηλυκών επιθέτων σε -ός, δ) στην κλίση των επιθέτων σε -ων, -ονος, ε) στον τονισμό των προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος, στ) στον τονισμό των προπαροξύτων ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο, ζ) στον τονισμό των προπαροξύτων επιθέτων σε -ος και -ο και η) στον τονισμό των παροξύτων και προπαροξύτων θηλυκών ουσιαστικών σε -α, περιπτώσεις οι οποίες εξετάζονται στην παρούσα εργασία.

Επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένες περιπτώσεις καθώς αποτελούν χαρακτηριστικές περιπτώσεις μορφολογικής ποικιλίας, των οποίων η διδασκαλία ενδέχεται να προβληματίσει και να δημιουργήσει απορίες στους χρήστες της γλώσσας και ιδιαίτερα στους νέους χρήστες, όπως είναι οι μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

1. Μελέτη παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας

1.1. Κλίση επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ:

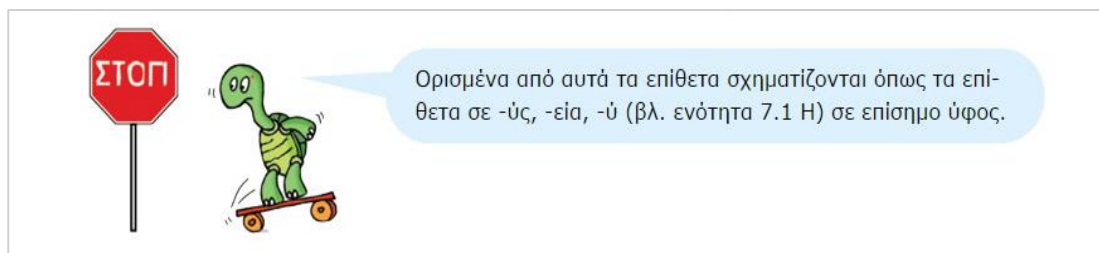
Η λόγια κλίση επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ, του τύπου ευρύς, ευρεία, ευρύ (γεν. ευρέος, πληθ. ευρείς, ευρέων) σε αντίθεση με την παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη, αναφέρεται στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton κ.ά., αλλά και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton.

Γραμματική Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton

Σύμφωνα με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton¹, κάποια επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ είναι δυνατόν να ακολουθούν και τα δύο πρότυπα κλίσης, να κλίνονται δηλαδή και κατά την κλίση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ αλλά και κατά την κλίση των επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ. Αναφέρει παράλληλα πως τα επίθετα που ακολουθούν το πρότυπο της λόγιας κλίσης (π.χ. αμβλύς, βαρύς, βραχύς, δριμύς, ευρύς, θρασύς, οξύς, ταχύς, τραχύς), χρησιμοποιούνται κυρίως σε τεχνικά και επίσημα περιβάλλοντα καθώς και σε ορισμένες στερεότυπες εκφράσεις, για τις οποίες δίνονται ορισμένα (ανεπαρκή) παραδείγματα: αμβλεία γωνία, βαρέα όπλα, βραχεία κύματα, βραχεία συλλαβή, ευθεία (γραμμή), ταχεία (αμαξοστοιχία).

Νέα σχολική γραμματική Φιλιππάκη-Warburton κ.ά.

Η νέα σχολική γραμματική² επισημαίνει πως ορισμένα από τα επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ (π.χ. ο βαθύς - η βαθιά - το βαθύ) κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ, η κλίση των οποίων παρουσιάζεται στη συνέχεια, σε ξεχωριστό κεφάλαιο³.

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 7, Κεφάλαιο Γ', σελ. 99

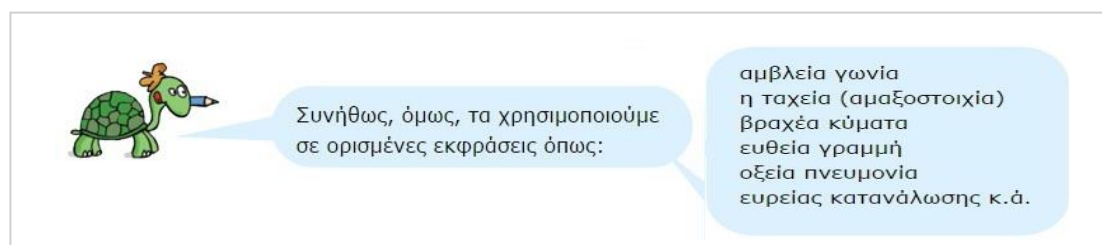
¹ Μέρος Β: Μορφολογία, 3. Επίθετα, 3.5. Επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ, σελ. 81-82.

² Ενότητα 7: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για ανθρώπους, ζώα πράγματα και καταστάσεις, 7.1. Κλίση επιθέτων, Γ. Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ, σελ. 99.

³ Ενότητα 7: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για ανθρώπους, ζώα πράγματα και καταστάσεις, 7.1. Κλίση επιθέτων, Η. Επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ και σε -ης, -ες, σελ. 104.

Στο συγκεκριμένο σημείο τίθεται όμως το εξής ερώτημα: Πώς θα ξέρουν οι μαθητές ποια από τα επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ, μπορούν να κλιθούν και κατά την κλίση των επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ; Με αφορμή λοιπόν την περιοχή αυτή της γραμματικής, θεωρήθηκε χρήσιμη η δημιουργία –με τη χρήση του ΛΚΝ του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη αλλά και του ΛΝΕΓ του Γ. Μπαμπινιώτη- ενός πίνακα μέσα στον οποίο οι μαθητές θα μπορούν να το εντοπίζουν το επίθετο που τους ενδιαφέρει (είτε σε -ύς, -ιά, -ύ είτε σε -ύς, -εία, -ύ) και να βλέπουν σύμφωνα με ποιον τρόπο κλίσης κλίνεται⁴ (νεοελληνική ή λόγια κλίση ή και νεοελληνική και λόγια κλίση).

Στα πλαίσια του Κεφαλαίου Η', που αφορά αποκλειστικά τη λόγια κλίση των επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ, διευκρινίζεται στους μαθητές ότι τα επίθετα αυτά κλίνονται σύμφωνα με τα αρχαία ελληνικά. Παράλληλα, όπως και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton έτσι και εδώ, επισημαίνεται ότι τα επίθετα που ακολουθούν το συγκεκριμένο πρότυπο κλίσης χρησιμοποιούνται συνήθως σε ορισμένες εκφράσεις, για τις οποίες δίνονται κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα τα οποία είναι σχεδόν ίδια με αυτά που δίνουν οι Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton: αμβλεία γωνία, ταχεία (αμαξοστοιχία), βραχεία κύματα, ευθεία γραμμή, οξεία πνευμονία, ευρείας κατανάλωσης.

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 7, Κεφάλαιο Η', σελ. 104

1.2. Κλίση επιθέτων σε -ης, -εσ

Η κλίση των δικατάληκτων επιθέτων σε -ής, -ές, του τύπου ακριβής, ακριβής (γεν. ακριβούς, πληθ. ακριβείς, ακριβών) αναφέρεται τόσο στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη και στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton κ.ά. όσο στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, με κάποιες όμως διαφοροποιήσεις.

⁴ Βλ. Κεφάλαιο 2, Καταγραφή και κατηγοριοποίηση παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας, Πίνακας 1, Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ, σελ. 21.

Παλιά σχολική γραμματική Μ. Τριανταφυλλίδη

Στην παλιά σχολική γραμματική⁵ τα επίθετα σε -ής, -ές περιλαμβάνονται στην κατηγορία των ανωμάτων επιθέτων και ως παράδειγμα κλίσης χρησιμοποιείται το επίθετο ο, η συνεχής, το συνεχές. Δίνονται επίσης παραδείγματα και άλλων επιθέτων που κλίνονται κατά τον ίδιο τρόπο όπως τα: επιεικής, ακριβής, διεθνής και ελώδης. Ειδικά για την περίπτωση του επιθέτου ελώδης επισημαίνεται πως αν και παροξύτονο στη γενική πληθυντικού θα τονιστεί και αυτό στη λήγουσα, όπως και τα άλλα επίθετα της κατηγορίας (ο ελώδης - των ελωδών). Ακόμα, στη γραμματική Τριανταφυλλίδη τονίζεται πως κάποια επίθετα, όπως ο συγγενής και ο ευγενής, όταν χρησιμοποιούνται στο αρσενικό γένος ως ουσιαστικά (ουσιαστικοποιημένα επίθετα) τότε σχηματίζουν τη γενική ενικού σε -η, δηλαδή του συγγενή, του ευγενή. Ο σχηματισμός της γενικής ενικού με την κατάληξη -η προβλέπεται δηλαδή μόνο στην περίπτωση κάποιων ουσιαστικοποιημένων επιθέτων της κατηγορίας σε -ής, -ές.

Γραμματική Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton

Σύμφωνα με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton⁶, τα επίθετα αυτού του σχήματος κλίσης είναι δικατάληκτα. Δηλαδή έχουν μόνο μία ομάδα τύπων για το αρσενικό και το θηλυκό γένος και άλλη μία, ξεχωριστή, για το ουδέτερο. Ακολουθεί η κλίση δύο παραδειγμάτων επιθέτων με σκοπό τη διασάφηση των διάφορων τονικών σχημάτων: α) επίθετα με τόνο στη λήγουσα (π.χ. ο, η ακριβής, το ακριβές), β) επίθετα με τόνο στην παραλήγουσα (π.χ. ο, η συνήθης, το σύνηθες).

Μετά την κλίση των χαρακτηριστικών για κάθε τονικό σχήμα επιθέτων, δίνονται παραδείγματα και άλλων επιθέτων που κλίνονται κατά τον ίδιο τρόπο. Ειδικά για την περίπτωση των παροξύτων επιθέτων, επισημαίνεται ότι τα επίθετα πλήρης και φρενήρης –σε αντίθεση με τα άλλα παροξύτονα επίθετα- διατηρούν τον τόνο στην παραλήγουσα σε όλους τους τύπους καθώς επίσης τα επίθετα σε -ώδης δεν μετακινούν τον τόνο στον ενικό του ουδετέρου ενώ οι τύποι της γενικής πληθυντικού είναι πάντοτε οξύτονοι: βλακώδης, ουδ. βλακώδες, γεν. πληθ. βλακωδών. Πρόκειται για μια παρατήρηση που περιλαμβάνει και η γραμματική Τριανταφυλλίδη (όσον αφορά τη

⁵ Τρίτο Μέρος: Οι τύποι- Τα μέρη του λόγου, Ι. Τα κλιτά μέρη του λόγου, Τα επίθετα, Έβδομο κεφάλαιο: Η κλίση των επιθέτων σελ. 114.

⁶ Μέρος Β: Μορφολογία, 3. Επίθετα, 3.8. Επίθετα σε -ης, -ες, σελ. 83-84.

γενική πληθυντικού, ο ελώδης - των ελωδών), με τη διαφορά όμως ότι εκεί δε διαφοροποιούνται και διασαφηνίζονται τα διάφορα τονικά σχήματα.

Ο σχηματισμός της γενικής ενικού με την κατάληξη -η αναφέρεται από τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton στη συνέχεια, με το σχόλιο ότι πρόκειται για έναν εναλλακτικό τύπο, ο οποίος είναι πιο συνηθισμένος για το αρσενικό παρά για το θηλυκό ή το ουδέτερο γένος και ο οποίος ανήκει σε λιγότερο επίσημο ύφος ενώ παράλληλα είναι δυνατόν να θεωρηθεί λανθασμένος από ορισμένους ομιλητές. Σε αντίθεση με τη γραμματική Τριανταφυλλίδη, ο σχηματισμός της γενικής ενικού σε -ης εδώ, θεωρείται εναλλακτικός τύπος όλων των επιθέτων της κατηγορίας, στα πλαίσια ενός λιγότερου επίσημου περιβάλλοντος, και όχι τύπος που προβλέπεται μόνο για την περίπτωση ουσιαστικοποιημένων επιθέτων της κατηγορίας.

Νέα σχολική γραμματική Φιλιππάκη-Warburton κ.ά.

Η νέα σχολική γραμματική⁷ αναφέρει ότι τα επίθετα σε -ης, -ες, όπως και τα επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ, κλίνονται σύμφωνα με τα αρχαία ελληνικά ενώ παράλληλα ως παράδειγμα κλίσης χρησιμοποιείται το επίθετο ο, η ακριβής, το ακριβές, όπως και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton. Σε αντίθεση, ωστόσο, με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, εδώ δε διαφοροποιούνται και δε διασαφηνίζονται τα διάφορα τονικά σχήματα των επιθέτων της κατηγορίας αλλά αντίθετα η σχολική γραμματική περιορίζεται μόνο στην κλίση των οξύτων επιθέτων. Πρόκειται για κάτι απολύτως φυσιολογικό καθώς η σχολική γραμματική απευθύνεται σε παιδιά δημοτικού και όχι σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας ή ενήλικες όπως η γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton.

Όσον αφορά το σχηματισμό της γενικής ενικού του αρσενικού με την κατάληξη -ης, όπως και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton έτσι και εδώ αναφέρεται με το σχόλιο ότι μερικοί ομιλητές χρησιμοποιούν τον τύπο αυτό στον καθημερινό λόγο. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου ανεξάρτητα από το επικοινωνιακό πλαίσιο (επίσημο, ανεπίσημο), η κατάληξη στη γενική ενικού του αρσενικού συμφωνεί με το κλιτικό σχήμα του ουσιαστικού. Για παράδειγμα, λέμε του διεθνούς ανταγωνισμού αλλά του διεθνή παίκτη, του δημοφιλούς προσώπου αλλά του δημοφιλή τραγουδιστή κ.ά. Επομένως, ίσως θα μπορούσε να περιληφθεί στη σχολική

⁷ Ενότητα 7: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για ανθρώπους, ζώα πράγματα και καταστάσεις, 7.1. Κλίση επιθέτων, Η. Επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ και σε -ης, -ες, σελ. 104.

γραμματική η παρατήρηση ότι πολλές φορές υπάρχει η τάση να σχηματίζουμε τη γενική ενικού των αρσενικών επιθέτων σε -ης με βάση το κλιτικό σχήμα του ουσιαστικού που συνοδεύει, ενώ παράλληλα να δίνονται κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων.

Ενικός αριθμός			
Ον.	ο/η	ακριβής	το ακριβές
Γεν.	του/της	ακριβούς	του ακριβούς
Αιτ.	τον/την	ακριβή	το ακριβές
Κλ.	-	-	-

Πληθυντικός αριθμός			
Ον.	οι	ακριβείς	τα ακριβή
Γεν.	των	ακριβών	των ακριβών
Αιτ.	τους/τις	ακριβείς	τα ακριβή
Κλ.	-	-	-

Μερικοί ομιλητές σχηματίζουν τη γενική ενικού του αρσενικού σε -η (π.χ. του ακριβή) στον καθημερινό λόγο.

Έτσι κλίνονται τα:
ευγενής, ασθενής, δημοφιλής, συνεχής, επιεικής, επιμελής, διεθνής, ελώδης κ.ά.

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 7, Κεφάλαιο Η', σελ. 104

1.3. Σχηματισμός θηλυκών επιθέτων σε -ος

Ο λόγιος σχηματισμός θηλυκών επιθέτων σε -ος (π.χ. ενεργός, φθοροποιός, ρυπογόνος, κτλ.) αγνοείται τόσο από την παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη όσο από τη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton, Γεωργιαφέντη κ.ά.

Ωστόσο, στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton⁸ υπάρχει ιδιαίτερη αναφορά στην κατηγορία αυτή των επιθέτων, με το σχόλιο ότι εμφανίζονται σε επίσημα ή λόγια περιβάλλοντα και ότι αποτελούν κατάλοιπο της χρήσης της καθαρεύουσας. Τα παραδείγματα όμως που παρατίθενται (έγγειος, έγκυος, ειδοποιός, βόρειος, νότιος) δημιουργούν σύγχυση καθώς τα έγγειος και ειδοποιός απαντώνται μόνο σε φράσεις όπως έγγειος ιδιοκτησία, ειδοποιός διαφορά, το έγκυος είναι ουσιαστικοποιημένο επίθετο ενώ το βόρειος, νότιος εμφανίζονται σπάνια, σε φράσεις όπως Βόρειος Ήπειρος, Νότιος Αμερική. Αγνοούνται, με άλλα λόγια, βασικές περιπτώσεις, όπως τα θηλυκά επίθετα σε -γόνος, -ούχος, -ποιός, -φόρος, τα οποία φαίνεται ότι υπάγονται, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη γραμματική και το υποκεφάλαιο 3.2 (σελ. 78), στην κατηγορία κλίσης των επιθέτων σε -ος, -α, -ο.

⁸ Μέρος Β: Μορφολογία, 3. Επίθετα, 3.2.1. Δικατάληκτα επίθετα σε -ος, σελ. 79.

1.4. Κλίση επιθέτων σε -ων, -ονος

Η ύπαρξη επιθέτων σε -ων, -ονος (π.χ. αλλόφρων, ευγνώμων, μετριόφρων), σε αντίθεση με την παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη, αναφέρεται στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton κ.ά., αλλά και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton.

Γραμματική Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton

Σύμφωνα με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton⁹, το συγκεκριμένο σχήμα κλίσης ακολουθείται από λίγα επίθετα, ενώ ορισμένοι από τους τύπους τους είναι εξαιρετικά σπάνιοι. Συγκεκριμένα, μόνο οι τύποι του αρσενικού και του θηλυκού της ονομαστικής και της αιτιατικής χρησιμοποιούνται ενώ οι τύποι του ουδετέρου είναι πολύ σπάνιοι (εκτός από τα επίθετα ελάσσων, μείζων που ακολουθούν το ίδιο κλιτικό παράδειγμα όπως τα αρσενικά και θηλυκά επίθετα της κατηγορίας). Ως παράδειγμα κλίσης χρησιμοποιείται το επίθετο ο, η ευγνώμων, το ευγνώμον ενώ παράλληλα δίνονται παραδείγματα και άλλων επιθέτων που κλίνονται κατά τον ίδιο τρόπο όπως τα: γενναιόφρων, δεισιδαίμων, εθνικόφρων, ειδήμων, εμπειρογνώμων, μετριόφρων, νοήμων.

Νέα σχολική γραμματική Φιλιππάκη-Warburton, Γεωργιαφέντη, Κοτζόγλου, Λουκά

Στη νέα σχολική γραμματική¹⁰ αναφέρεται το κλιτικό σχήμα -ων/ -ονας, -ον. Ως παράδειγμα κλίσης χρησιμοποιείται το επίθετο ο, η ευγνώμων, το ευγνώμον καθώς επίσης στο αρσενικό προβλέπονται και οι εναλλακτικοί τύποι της ονομαστικής (-ονας) και γενικής (-ονα) στον ενικό αριθμό, όπως συμβαίνει και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton. Σε αντίθεση, ωστόσο, με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton στη νέα σχολική γραμματική, οι τύποι του ουδετέρου προβλέπονται κανονικά (και όχι εντός παρενθέσεως, που δηλώνει τη σπάνια χρήση).

⁹ Μέρος Β: Μορφολογία, 3. Επίθετα, 3.12. Επίθετα σε -ων/ -ονας, -ον, σελ.88-89.

¹⁰ Ενότητα 7: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για ανθρώπους, ζώα πράγματα και καταστάσεις, 7.1. Κλίση επιθέτων, Ζ. Επίθετα σε -ων, -ούσα, -ον και σε -ων/ -ονας, -ον, σελ. 103.

Ενικός αριθμός						
Ον.	ο	ευγνώμων/-ονας	η	ευγνώμων	το	ευγνώμον
Γεν.	του	ευγνώμονος/-ονα	της	ευγνώμονος	του	ευγνώμονος
Αιτ.	τον	ευγνώμονα	την	ευγνώμονα	το	ευγνώμον
Κλ.	-		-		-	
Πληθυντικός αριθμός						
Ον.	οι	ευγνώμονες	οι	ευγνώμονες	τα	ευγνώμονα
Γεν.	των	ευγνώμωνων	των	ευγνώμωνων	των	ευγνώμωνων
Αιτ.	τους	ευγνώμονες	τις	ευγνώμονες	τα	ευγνώμονα
Κλ.	-		-		-	

Έτσι κλίνονται : δεισιδαιμών, αγνώμων, αλλόφρων

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 7, Κεφάλαιο Ζ', σελ. 103

1.5. Ο τονισμός των προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος

Η μετακίνηση του τόνου στη γενική των προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος, ως εναλλακτική με το σταθερό τόνο, συνιστά, ως ένα βαθμό τουλάχιστον, επίδραση της λόγιας κλίσης και συνδέεται με υφολογικές επιλογές. Πρόκειται για ένα φαινόμενο που αναφέρεται τόσο στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη και στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton κ.ά. όσο στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, με κάποιες όμως διαφοροποιήσεις.

Παλιά σχολική γραμματική Μ. Τριανταφυλλίδη

Σύμφωνα με την παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη¹¹, στα προπαροξύτονα αρσενικά σε -ος κατεβάζουμε συνήθως τον τόνο στη γενική του ενικού στην παραλήγουσα, π.χ. ο άγγελος - του αγγέλου, ο άνθρωπος - του ανθρώπου, ο έμπορος - του εμπόρου. Υπάρχουν όμως και ουσιαστικά τα οποία σύμφωνα με τη γραμματική Τριανταφυλλίδη, κρατούν σταθερό τον τόνο στην προπαραλήγουσα, όπως:

α) οι πολυσύλλαβες και οι λαϊκές λέξεις, π.χ. ο αντίκτυπος - του αντίκτυπου, ο ανήφορος - του ανήφορου, ο καλόγερος - του καλόγερου, ο ρινόκερος - του ρινόκερου,

β) τα κύρια ονόματα (συνήθως), π.χ. ο Αχλαδόκαμπος - του Αχλαδόκαμπου, ο Ξεροπόταμος - του Ξεροπόταμου, ο Θόδωρος - του Θόδωρου, ο Χαράλαμπος - του Χαράλαμπου, ο Χριστόφορος - του Χριστόφορου και γ) τα οικογενειακά ονόματα, π.χ. ο Ξενόπουλος - του Ξενόπουλου.

¹¹ Τρίτο Μέρος: Οι τύποι- Τα μέρη του λόγου, Ι. Τα κλιτά μέρη του λόγου, Τα ουσιαστικά, Πέμπτο κεφάλαιο: Κλίση των ουσιαστικών, Κλίση αρσενικών, σελ. 86-88.

Γραμματική Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton

Στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton¹² σημειώνεται ότι τα προπαροξύτονα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος παρουσιάζουν δύο εναλλακτικά σχήματα κλίσης, ανάλογα με το αν ο τόνος μετακινείται ή παραμένει στην ίδια θέση κατά την κλίση. Το πρώτο σχήμα κλίσης, με τη μετακίνηση του τόνου στην παραλήγουσα στη γενική ενικού και πληθυντικού και στην αιτιατική πληθυντικού, σύμφωνα με τη γραμματική Holton, κ.ά., μπορεί να θεωρηθεί ως το πιο συντηρητικό. Εμφανίζεται κυρίως στα ουσιαστικά που έχουν διατηρηθεί αναλλοίωτα από την αρχαία ελληνική και γενικά σε λέξεις που απαντούν σε επίσημα περιβάλλοντα. Το δεύτερο σχήμα κλίσης από την άλλη πλευρά περιλαμβάνει νεότερους σχηματισμούς, κυρίως σύνθετα. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η διάκριση ανάμεσα στα δύο αυτά σχήματα κλίσης δεν είναι σταθερή ή απόλυτη καθώς είναι δυνατόν να βρεθούν τύποι με μετακίνηση του τόνου, όπως του διαδρόμου, ή χωρίς μετακίνηση του τόνου, όπως του σιδηρόδρομου, που ίσως υπηρετούν υφολογικούς σκοπούς (οι τύποι χωρίς μετακίνηση του τόνου ανήκουν σε ένα χαμηλότερο υφολογικό επίπεδο, ενώ εκείνοι με μετακίνηση του τόνου σε ένα υψηλότερο), κάτι που δεν αναφέρεται στη γραμματική Τριανταφυλλίδη.

Νέα σχολική γραμματική Φιλιππάκη-Warburton κ.ά.

Στη νέα σχολική γραμματική¹³ το θέμα του τονισμού των προπαροξύτονων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος εισάγεται με ένα κείμενο, στα πλαίσια του οποίου οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να παρατηρήσουν τις αλλαγές που πραγματοποιούνται στον τονισμό των επιθέτων αυτών. Όπως η γραμματική Τριανταφυλλίδη αλλά και η γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, έτσι και η νέα σχολική γραμματική επισημαίνει ότι υπάρχουν κάποια προπαροξύτονα ουσιαστικά σε -ος που κατεβάζουν τον τόνο στη γενική ενικού, στη γενική πληθυντικού και στην αιτιατική πληθυντικού αλλά και κάποια προπαροξύτονα σε -ος, που διατηρούν τον τόνο στην προπαρολήγουσα. Την επισήμανση αυτή συνοδεύει ένας πίνακας ο οποίος διασαφηνίζει τα δύο αυτά εναλλακτικά σχήματα κλίσης, χρησιμοποιώντας ως παραδείγματα κλίσης τα ουσιαστικά ο κίνδυνος και ο αντίλαλος αντίστοιχα. Η συμβολή του συγκεκριμένου πίνακα είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς οι μαθητές μέσα

¹² Μέρος Β: Μορφολογία, 2. Ουσιαστικά, 2.1.3. Ουσιαστικά σε -ος, σελ. 53-54.

¹³ Ενότητα 6: Μιλώ για ανθρώπους, ζώα, πράγματα, ενέργειες, καταστάσεις και ιδιότητες, 6.2. Κλίση ουσιαστικών, Α. Ισοσύλλαβα σε -ης, -ας, -ος, σελ. 69-70.

από αυτόν μπορούν εύκολα να αντιληφθούν την αλλαγή στον τονισμό αλλά και τις πτώσεις στις οποίες αυτή συντελείται.

δ) Προπαροξύτονα σε -ος

Ο κίνδυνος ήταν μεγάλος, αλλά ο αστυνομός Γκίκας Αλαφροπόδης ήταν **άνθρωπος** που την ώρα **του κινδύνου** ήξερε να κρατάει την ψυχραιμία του. Ανέβηκε αθόρυβα τις σκάλες μέχρι **τον τρίτο όροφο**. **Ο διάδρομος** ήταν ήσυχος. Ξαφνικά, ύποπτοι **θόρυβοι** ακούστηκαν από ένα δωμάτιο που βρισκόταν στη μέση **του διαδρόμου**. Νυχοπατώντας, έφτασε έξω από την πόρτα. Με μια γρήγορη κίνηση την ανοίγει. Στο δωμάτιο ψυχή! Κι όμως, είναι σίγουρος πως είχε ακούσει φωνές **ανθρώπων**. Ποια η εξήγηση **των θορύβων**, λοιπόν;

Αλλά, έστω κι αν αγνοήσει **τους θορύβους**, ποιο το κίνητρο **του ανθρώπου** που τον ειδοποίησε ότι η συμμορία του αόρατου ληστή βρισκόταν από τα μεσάνυχτα στην πανσιόν της Βιλελμίνας; Στους **διαδρόμους** του μυαλού του αστυνομίου οι σκέψεις άρχισαν να τρέχουν δαιμονισμένα. Για **τους ανθρώπους** της συμμορίας ήταν απλό να τον παραπλανήσουν, η λύση όμως του μυστηρίου στο μυαλό του δαιμόνιου αστυνομίου ήταν ακόμα πιο απλή.

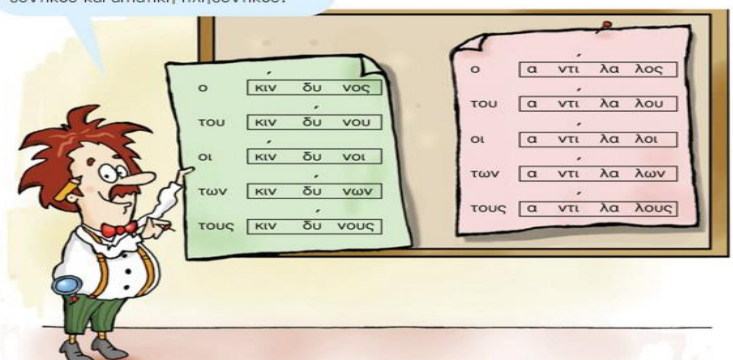
Σχολική Γραμματική, Ενότητα 7, Κεφάλαιο Α', σελ. 69

Μερικά προπαροξύτονα σε -ος «κατεβάζουν» τον τόνο στην παραλήγουσα σε τρεις πτώσεις: γενική ενικού, γενική πληθυντικού και αιτιατική πληθυντικού.

Άλλα ουσιαστικά, όμως, διατηρούν τον τόνο στην προπαραλήγουσα.

ο	κιν	δυ	νος
του	κιν	δυ	νου
οι	κιν	δυ	νοι
τών	κιν	δυ	νων
τους	κιν	δυ	νους

ο	α	ντι	λα	λος
του	α	ντι	λα	λου
οι	α	ντι	λα	λοι
τών	α	ντι	λα	λων
τους	α	ντι	λα	λους

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 7, Κεφάλαιο Α', σελ. 70

Στο συγκεκριμένο σημείο όμως τίθεται το εξής ερώτημα: Πώς θα ξέρουν οι μαθητές σε ποια προπαροξύτονα αρσενικά ουσιαστικά ο τόνος μετακινείται και σε ποια είναι σταθερός; Πρόκειται για μια προβληματική περιοχή της σχολικής γραμματικής καθώς ναι μεν αναφέρει ότι σε κάποια ουσιαστικά ο τόνος μετακινείται ενώ σε κάποια άλλα ο τόνος είναι σταθερός, αλλά δε διευκρινίζει ποια ουσιαστικά ανήκουν στην πρώτη και ποια στη δεύτερη κατηγορία, κάτι που διευκρινίζεται ως ένα βαθμό στη γραμματική Τριανταφυλλίδη αλλά και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton.

Με αφορμή λοιπόν την περιοχή αυτή της γραμματικής, θεωρήθηκε χρήσιμη η δημιουργία –με τη χρήση του ΔΚΝ του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη- ενός πίνακα μέσα

στον οποίο οι μαθητές θα μπορούν να το εντοπίζουν το προπαροξύτονο αρσενικό ουσιαστικό σε -ος που τους ενδιαφέρει και να βλέπουν σε ποια κατηγορία «τονισμού» ανήκει¹⁴. Σημειώνεται ότι ο συγκεκριμένος πίνακας περιλαμβάνει κυρίως τα ουσιαστικά που είναι οικεία στο μαθητή και τα γνωρίζει.

Ο υφολογικός παράγοντας για περιπτώσεις διπλοτυπίας είναι κάτι που δίνει έμφαση η σχολική γραμματική στη συνέχεια. Συγκεκριμένα, τονίζεται στους μαθητές ότι μερικές φορές, για λόγους ύφους, στην προπαραλήγουσα διατηρείται ο τόνος σε ουσιαστικά της πρώτης ομάδας ή κατεβαίνει ο τόνος σε ουσιαστικά της δεύτερης ομάδας. Παρατηρούμε λοιπόν πως όπως και η γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton έτσι και η σχολική γραμματική συνδέει τον σταθερό τόνο με ένα χαμηλότερο (ανεπίσημο) υφολογικό επίπεδο ενώ τον μετακινούμενο με ένα υψηλότερο (επίσημο).

Μερικές φορές, όμως, διατηρούμε στην προπαραλήγουσα τον τόνο σε ουσιαστικά της πρώτης ομάδας ή κατεβάζουμε τον τόνο και σε ουσιαστικά της δεύτερης ομάδας. Αυτό γίνεται για λόγους ύφους:

δήμαρχος → δημάρχου και δήμαρχου
πονοκέφαλος → πονοκέφαλου και πονοκεφάλου

Μετακίνηση του τόνου → επίσημο ύφος
Μη μετακίνηση του τόνου → ανεπίσημο ύφος

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 7, Κεφάλαιο Α', σελ. 70

1.6. Ο τονισμός των προπαροξύτονων ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο

Η μετακίνηση του τόνου στη γενική των προπαροξύτονων ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο, αναφέρεται τόσο στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη και στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton κ.ά. όσο στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, με κάποιες όμως διαφοροποιήσεις.

¹⁴ Βλ. Κεφάλαιο 2, Καταγραφή και κατηγοριοποίηση παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας, Πίνακας 2, Προπαροξύτονα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος, σελ. 25.

Παλιά σχολική γραμματική Μ. Τριανταφυλλίδη

Στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη¹⁵ αναφέρεται μετακινούμενος τόνος σε ουσιαστικά όπως πρόσωπο και σταθερός τόνος σε ουσιαστικά όπως σίδερο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, των προπαροξύτων ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο, η γραμματική Τριανταφυλλίδη παραθέτει απλά παραδείγματα χωρίς προσπάθεια κατηγοριοποίησης. Επισημαίνει ωστόσο και διπλοτυπία για λέξεις όπως βούτυρο, γόνατο, πρόβατο, ατμόπλοιο, χωρίς κάποιο σχετικό σχολιασμό.

Γραμματική Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton

Στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton¹⁶ σημειώνεται ότι τα προπαροξύτονα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο, έχουν γενική ενικού σε -ου, αλλά όπως και στην περίπτωση των προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος, διακρίνονται δύο σχήματα κλίσης, ανάλογα με το αν τα προπαροξύτονα ουσιαστικά μετακινούν τον τόνο τους στη γενική ενικού και πληθυντικού. Δίνονται παράλληλα, παραδείγματα ουσιαστικών που κλίνονται σύμφωνα με το κάθε σχήμα κλίσης. Επίσης, όπως στην περίπτωση των προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος έτσι και εδώ, επισημαίνεται ότι η διάκριση ανάμεσα στα δύο αυτά σχήματα κλίσης δεν είναι σταθερή ή απόλυτη καθώς σε επίσημα περιβάλλοντα ορισμένα ουσιαστικά μπορούν να σχηματίζουν τη γενική ενικού ή πληθυντικού με τόνο στην παραλήγουσα. Παράλληλα, όπως και στη γραμματική Τριανταφυλλίδη, προβλέπεται διπλοτυπία για ουσιαστικά όπως αμύγδαλο, ατμόπλοιο, βούτυρο, γόνατο, ποδήλατο, πρόβατο.

Νέα σχολική γραμματική Φιλιππάκη-Warburton κ.ά.

Η νέα σχολική γραμματική αναφέρει ότι υπάρχουν προπαροξύτονα ουδέτερα σε -ο τα οποία διατηρούν σταθερό τον τόνο στην προπαραλήγουσα στη γενική ενικού και πληθυντικού (π.χ. το σύννεφο - του σύννεφου - των σύννεφων) αλλά και ορισμένα που μετακινούν τον τόνο στη γενική ενικού και πληθυντικού (π.χ. το θέατρο - του θεάτρου- των θεάτρων). Ωστόσο, όπως και στην περίπτωση των προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος, έτσι και εδώ, αν και προβλέπει την περίπτωση μετακίνησης του τόνου, δεν διευκρινίζει ποια ουσιαστικά διατηρούν σταθερό τον τόνο στην προπαραλήγουσα και ποια όχι, πέρα από ορισμένα (ανεπαρκή) παραδείγματα που

¹⁵ Τρίτο Μέρος: Οι τύποι- Τα μέρη του λόγου, Ι. Τα κλιτά μέρη του λόγου, Τα ουσιαστικά, Πέμπτο κεφάλαιο: Η κλίση των ουσιαστικών, Ουδέτερα σε -ο, σελ. 96-97.

¹⁶ Μέρος Β: Μορφολογία, 2. Ουσιαστικά, 2.4.1. Ουσιαστικά σε -ο, σελ. 66-67.

δίνονται. Πρόκειται για κάτι που ενδέχεται να προβληματίσει τον μαθητή και κυρίως στα πλαίσια της δραστηριότητας 19 όπου καλείται να τονίσει τους υπογραμμισμένους τύπους της γενικής που του δίνονται. Είναι πολύ πιθανό να μην ξέρει πώς να τονίσει τις λέξεις και ενδέχεται να καταλήξει σε λανθασμένους τύπους, όπως βερικόκων αντί για βερικόκων, αντρογύνων αντί για αντρόγυνων.

Προσέχω τον τονισμό! Ορισμένα από τα προπαροξύτονα ουδέτερα σε -ο μετακινούν τον τόνο στη γενική ενικού και πληθυντικού.

Έτσι κλίνονται τα:

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	το	θέατρο	τα	θέατρα
Γεν.	του	θεάτρου	των	θεάτρων
Αιτ.	το	θέατρο	τα	θέατρα
Κλ.	-	θέατρο	-	θέατρα

αυτοκίνητο
άτομο
μέτωπο
πρόσωπο
άλλογο
διαβατήριο
δωμάτιο
εισιτήριο
εξώφυλλο

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 6, Κεφάλαιο Γ', σελ. 83

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 19 Τονίζω τις παρακάτω γενικές:

α. Η τιμή των <u>βερικόκων</u>	δ. Οι διαφωνίες των <u>αντρογύνων</u>
β. Η νοστιμιά των <u>καστανών</u>	ε. Ο κατασκευαστής των <u>επιπλών</u>
γ. Οι επιμελητές των <u>κειμενών</u>	στ. Οι είσοδοι των <u>θεατρών</u>

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 6, Κεφάλαιο Γ', σελ. 84

Με σκοπό να ελαχιστοποιήσουμε το ενδεχόμενο να δυσκολευτούν οι μαθητές στον τονισμό των λέξεων αλλά και να καταλήξουν στη δημιουργία λανθασμένων τύπων, θεωρήθηκε χρήσιμη η δημιουργία –με τη χρήση της γραμματικής των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton και του ΔΚΝ του ιδρύματος Τριανταφυλλίδη- ενός πίνακα μέσα στον οποίο οι μαθητές θα μπορούν να το εντοπίζουν το προπαροξύτονο ουδέτερο ουσιαστικό σε -ο που τους ενδιαφέρει και να βλέπουν σε ποια κατηγορία «τονισμού» ανήκει¹⁷. Σημειώνεται ότι ο συγκεκριμένος πίνακας περιλαμβάνει κυρίως τα ουσιαστικά που ενδέχεται ο μαθητής να συναντήσει στα σχολικά του εγχειρίδια ή στην καθημερινότητά του.

¹⁷ Βλ. Κεφάλαιο 2, Καταγραφή και κατηγοριοποίηση παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας, Πίνακας 3, Προπαροξύτονα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο, σελ. 37.

Ο υφολογικός παράγοντας για περιπτώσεις διπλοτυπίας είναι κάτι στο οποίο δίνει έμφαση η σχολική γραμματική στο τέλος της θεωρίας καθώς συνδέει τον σταθερό τόνο με ένα χαμηλότερο (ανεπίσημο) υφολογικό επίπεδο ενώ τον μετακινούμενο με ένα υψηλότερο, όπως και στην περίπτωση των προπαροξύτωνων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος. Για παράδειγμα: Η Ράνια έξυσε με το μαχαίρι την επιφάνεια του βούτυρου (σταθερός τόνος- ανεπίσημο ύφος), Αγόρασε μπισκότα βουτύρου (μετακινούμενος τόνος- επίσημο ύφος). Πρόκειται για κάτι που παρατηρείται και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton.

Προσέχω τη διαφορά επίσημου – ανεπίσημου ύφους:
Η Ράνια έξυσε με το μαχαίρι την επιφάνεια του βούτυρου.
Αγόρασε μπισκότα βουτύρου.

Μετακίνηση τόνου – επίσημο ύφος
Διατήρηση τόνου – ανεπίσημο ύφος

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 6, Κεφάλαιο Γ', σελ. 84

1.7. Ο τονισμός των προπαροξύτωνων επιθέτων σε -ος και -ο

Η μετακίνηση του τόνου στη γενική των προπαροξύτωνων επιθέτων σε -ος και -ο, σε αντίθεση με τη νέα σχολική γραμματική όπου δεν υπάρχει καμία αναφορά, αναφέρεται στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη, αλλά και στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, με κάποιες όμως διαφοροποιήσεις.

Παλιά σχολική γραμματική Μ. Τριανταφυλλίδη

Στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη¹⁸ αναφέρεται ότι τα προπαροξύτονα επίθετα σε -ος, -ο διατηρούν τον τόνο σε όλες τις πτώσεις στην ίδια συλλαβή. Ωστόσο, όταν τα επίθετα αυτά ουσιαστικοποιούνται τότε ο τόνος κατεβαίνει στην παραλήγουσα, στη γενική του ενικού και στην γενική και αιτιατική του πληθυντικού. Για παράδειγμα λέμε: το κρεβάτι του άρρωστου παιδιού, τους άρρωστους στρατιώτες, τις συνήθειες των βάρβαρων λαών αλλά η καρδιά του αρρώστου, ο γιατρός κοίταξε τους αρρώστους, οι επιδρομές των βαρβάρων.

¹⁸ Τρίτο Μέρος: Οι τύποι- Τα μέρη του λόγου, Ι. Τα κλιτά μέρη του λόγου, Τα επίθετα, Έβδομο κεφάλαιο: Η κλίση των επιθέτων, Επίθετα σε -ος, σελ. 107-109.

Γραμματική Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton

Στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton¹⁹ σημειώνεται ότι στη γενική πληθυντικού των προπαροξύτωνων επιθέτων σε -ος, -ο, ο τόνος είναι δυνατόν να μετακινηθεί στην παραλήγουσα σε κάποιους συγκεκριμένους συνδυασμούς λέξεων, π.χ. διαφόρων εποχών. Αυτή η μετακίνηση του τόνου, η οποία –όπως αναφέρει η γραμματική– μπορεί να συγκριθεί με την ανάλογη που συμβαίνει σε πολλά σχήματα κλίσης ουσιαστικών (όπως στα προπαροξύτονα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος και ουδέτερα σε -ο που αναλύθηκαν προηγουμένως), είναι δυνατόν να απαντά περιστασιακά σε ένα πιο λόγιο γλωσσικό επίπεδο, πιθανόν για λόγους ευφωνίας. Όπως επισημαίνει η γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, παρόμοια μετακίνηση απαντά καμιά φορά στην αιτιατική πληθυντικού του αρσενικού αλλά και στη γενική ενικού ενώ παράλληλα σημειώνει ότι αυτή η μετακίνηση είναι κανονική όταν αυτά τα επίθετα χρησιμοποιούνται ως ουσιαστικά, κάτι που αναφέρει όπως είδαμε και η γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη.

1.8. Ο τονισμός των παροξύτωνων και προπαροξύτωνων θηλυκών ουσιαστικών σε -α:

Η μετακίνηση του τόνου στη γενική των παροξύτωνων και προπαροξύτωνων θηλυκών ουσιαστικών σε -α, αναφέρεται τόσο στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη και στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton κ.ά. όσο στη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, με κάποιες όμως διαφοροποιήσεις.

Παλιά σχολική γραμματική Μ. Τριανταφυλλίδη

Στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη²⁰ αναφέρεται ότι από τα παροξύτονα και προπαροξύτονα ουσιαστικά σε -α τονίζονται στη λήγουσα όσα κλίνονται κατά τα ουσιαστικά ώρα και θάλασσα (η ώρα - των ωρών, η θάλασσα - των θαλασσών) ενώ στην παραλήγουσα όσα κλίνονται κατά τα ουσιαστικά ελπίδα και σάλπιγγα (η ελπίδα - των ελπίδων, η σάλπιγγα - των σαλπίγγων).

¹⁹ Μέρος Β: Μορφολογία, 3. Επίθετα, 3.1. Επίθετα σε -ος, -η, -ο, σελ. 76-77.

²⁰ Τρίτο Μέρος: Οι τύποι- Τα μέρη του λόγου, Ι. Τα κλιτά μέρη του λόγου, Τα ουσιαστικά, Πέμπτο κεφάλαιο: Κλίση των ουσιαστικών, Κλίση θηλυκών, σελ. 89-91.

Γραμματική Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton

Σύμφωνα με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton²¹, η κατηγορία των ισοσύλλαβων ουσιαστικών σε -α, όπως και άλλες κατηγορίες ουσιαστικών, διακρίνεται σε δύο ομάδες, ανάλογα με τον τόνο στη γενική πληθυντικού. Η πρώτη ομάδα (προερχόμενη κυρίως από την αρχαία ελληνική 3^η κλίση) τονίζεται στην παραλήγουσα στη γενική πληθυντικού, ενώ η δεύτερη ομάδα (κυρίως από την αρχαία ελληνική 1^η κλίση, η οποία όμως περιλαμβάνει και κάποιους νέους σχηματισμούς και λέξεις- δάνεια) τονίζεται στη λήγουσα. Παράλληλα, ως παραδείγματα κλίσης η γραμματική χρησιμοποιεί τα ουσιαστικά η ελπίδα, η θάλασσα.

Όσον αφορά την πρώτη ομάδα ουσιαστικών (που τονίζονται στην παραλήγουσα στη γενική πληθυντικού) επισημαίνεται ότι εκτός από τα παραδείγματα των ουσιαστικών που δίνονται, περιλαμβάνονται σε αυτή όλα τα ουσιαστικά σε -ότητα και -ύτητα καθώς και πολλά ουσιαστικά σε -άδα ή -ίδα. Η δεύτερη κατηγορία (που τονίζονται στη λήγουσα στη γενική πληθυντικού) από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με τη γραμματική περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα υπόλοιπα θηλυκά ουσιαστικά σε -α καθώς και όλα τα θηλυκά ουσιαστικά με τα επιθήματα -τρια (π.χ. μαθήτρια), -αίνα (π.χ. λύκαινα) και -ισσα (π.χ. βασίλισσα) και τα αφηρημένα ουσιαστικά σε -εία, -ία ή -οία (π.χ. αλήθεια, έννοια).

Νέα σχολική γραμματική Φιλιππάκη-Warburton, Γεωργιαφέντη, Κοτζόγλου, Λουκά

Η νέα σχολική γραμματική²² χρησιμοποιεί ως παραδείγματα κλίσης τα ουσιαστικά η μητέρα, η θάλασσα. Επισημαίνει παράλληλα πως μερικά θηλυκά προπαροξύτονα και παροξύτονα ισοσύλλαβα σε -α «κατεβάζουν» τον τόνο στη γενική πληθυντικού. Έτσι, κατηγοριοποιεί τα επίθετα αυτά σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει αυτά που τονίζονται στην παραλήγουσα στη γενική του πληθυντικού (π.χ. ιδιότητα-ιδιοτήτων, δυνατότητα - δυνατοτήτων, ικανότητα - ικανοτήτων, κ.ά.) ενώ η δεύτερη αυτά που τονίζονται στη λήγουσα στη γενική του πληθυντικού (π.χ. έννοια - εννοιών, άγκυρα - αγκυρών, αίθουσα - αιθουσών, κ.ά.).

²¹ Μέρος Β: Μορφολογία, 2. Ουσιαστικά, 2.2. Θηλυκά ουσιαστικά, 2.2.1. Ισοσύλλαβα ουσιαστικά σε -α, σελ. 58-59.

²² Ενότητα 6: Μιλώ για ανθρώπους, ζώα, πράγματα, ενέργειες, καταστάσεις και ιδιότητες, 6.2. Κλίση ουσιαστικών, Β. Θηλυκά, Β.1. Ισοσύλλαβα σε -α, -η, -ω, σελ. 73-75.

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	n	μητέρα	θάλασσα	οι	μητέρες	θάλασσες
Γεν.	της	μητέρας	θάλασσας	των	μητέρων	θαλασσών
Αιτ.	τη	μητέρα	θάλασσα	τις	μητέρες	θάλασσες
Κθ.	–	μητέρα	θάλασσα	–	μητέρες	θάλασσες

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 6, Κεφάλαιο Β', σελ. 74

Οι μαθητές είναι πιθανό να αναρωτηθούν ποια παροξύτονα και προπαροξύτονα θηλυκά ουσιαστικά σε -α τονίζονται στην παραλήγουσα και ποια στη λήγουσα στη γενική πληθυντικού. Επίσης, στα πλαίσια της δραστηριότητας 15 που ακολουθεί, είναι πολύ πιθανό να προβληματιστούν για τον τονισμό ορισμένων λέξεων αλλά και να καταλήξουν σε λανθασμένους τύπους, όπως για παράδειγμα των ορχήστρων αντί για των ορχηστρών, των κατοικιών αντί για των κατοικιών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 15		Τονίζω σωστά τις παρακάτω γενικές:	
των υπηρετιων	των μεριμνων	των προτεραιοτητων	των ασφαλειων
των περιπετειων	των ημεριδων	των κατοικιων	των ιδεων
των δυνατοτητων	των πατριδων	των μητερων	των βασιλίσσων
των ταυτοτητων	των σταγονων	των περιφερειων	των Βρυξελλων
των ορχηστρων	των ενοτητων	των σημαιων	των ηιρων

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 6, Κεφάλαιο Β', σελ. 75

Με σκοπό να ελαχιστοποιήσουμε το ενδεχόμενο να δυσκολευτούν οι μαθητές στον τονισμό των λέξεων αλλά και να καταλήξουν στη δημιουργία λανθασμένων τύπων, θεωρήθηκε χρήσιμη η δημιουργία –με τη χρήση της γραμματικής των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton και του ΔΚΝ του ιδρύματος Τριανταφυλλίδη- ενός πίνακα ο οποίος θα αναφέρει συνοπτικά ποιες κατηγορίες παροξύτων και προπαροξύτων θηλυκών ουσιαστικών σε -α τονίζονται στην παραλήγουσα και ποια στη λήγουσα στη γενική πληθυντικού και κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων ουσιαστικών²³.

²³ Βλ. Κεφάλαιο 2, Καταγραφή και κατηγοριοποίηση παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας, Πίνακας 4, Παροξύτονα θηλυκά ουσιαστικά σε -α και Πίνακας 5, Προπαροξύτονα θηλυκά ουσιαστικά σε -α, σελ. 66.

Σχολική Γραμματική, Ενότητα 6, Κεφάλαιο Β', σελ. 74

2. Καταγραφή και κατηγοριοποίηση παραδειγμάτων μορφολογικής ποικιλίας

Πίνακας 1. Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ		
<p>A' Κατηγορία²⁴</p> <p>Μόνο νεοελληνική κλίση</p> <p>(κατά την κλίση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ)</p>	<p>B' Κατηγορία²⁵</p> <p>Μόνο λόγια κλίση</p> <p>(κατά την κλίση των επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ)</p>	<p>Γ' Κατηγορία²⁶</p> <p>Και νεοελληνική και λόγια κλίση</p> <p>(κατά την κλίση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ και σε -ύς, -εία, -ύ)</p>
<p>ο αψύς- η αψιά- το αψύ</p> <p>Προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης²⁷:</p> <p>- αψιοί και αψείς (αρσ.)</p>	<p>ο αμβλύς- η αμβλεία- το αμβλύ</p>	<p>ο βαρύς- η βαριά- το βαρύ</p> <p>ο βαρύς- η βαρεία- το βαρύ</p>
<p>ο βαθύς- η βαθιά- το βαθύ</p>	<p>ο βραδύς- η βραδεία- το βραδύ</p>	

²⁴ Κλιτικό παράδειγμα E7, σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

²⁵ Κλιτικό παράδειγμα E7α, σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

²⁶ Κλιτικά παραδείγματα E7 και E7α, σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

²⁷ Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002).

<p>Προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης²⁸:</p> <ul style="list-style-type: none"> - βαθιά και βαθεία (θηλ.) - βαθιού και βαθέος (αρσ. και ουδ.) - βαθιοί και βαθείς (αρσ.) - βαθιά και βαθέα (ουδ.) - βαθιών και βαθέων (αρσ. και ουδ.)²⁹ - βαθιών και βαθειών (θηλ.) 		
<p>ο γλυκύς- η γλυκιά- το γλυκύ</p>	<p>ο βραχύς- η βραχεία- το βραχύ</p>	
<p style="text-align: center;">ο δασύς- η δασιά- το δασύ</p> <p>Προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης³⁰:</p> <ul style="list-style-type: none"> - δασιά και δασεία (θηλ.) - δασιού και δασέος (αρσ. και ουδ.) - δασιοί και δασείς (αρσ.) - δασιά και δασέα (ουδ.) - δασιών και δασέων (αρσ. και ουδ.) - δασιών και δασειών (θηλ.) 	<p>ο δασύς- η δασεία- το δασύ</p>	

²⁸ Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002) αλλά και το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

²⁹ Η λόγια γενική πληθυντικού *βαθέων* αναφέρεται και από το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

³⁰ Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002).

ο ελαφρύς- η ελαφριά- το ελαφρύ	ο δριμύς- η δριμεία- το δριμύ	
ο μακρύς- η μακριά- το μακρύ	ο ευθύς- η ευθεία- το ευθύ	
<p>ο παχύς- η παχιά- το παχύ</p> <p>Προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης³¹:</p> <ul style="list-style-type: none"> - παχιά και παχεία (θηλ.) - παχιού και παχέος (αρσ. και ουδ.)³² - παχιάς και παχείας (θηλ.) - παχιοί και παχείς (αρσ.) - παχιές και παχείες (θηλ.) - παχιά και παχέα (ουδ.) - παχιών και παχέων (αρσ. και ουδ.)³³ - παχιών και παχειών (θηλ.) 	ο ευρύς- η ευρεία- το ευρύ	
ο πλατύς- η πλατιά- το πλατύ	ο θρασύς- η θρασεία- το θρασύ	

³¹ Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002) αλλά και το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

³² Η λόγια γενική ενικού *παχέος* αναφέρεται και από το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

³³ Η λόγια γενική πληθυντικού *παχέων* αναφέρεται και από το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

<p>Προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης³⁴:</p> <ul style="list-style-type: none"> - πλατιά και πλατεία (θηλ.) - πλατιοί και πλατείς (αρσ.) - πλατιών και πλατειών (θηλ.) 		
<p style="text-align: center;">ο τραχύς- η τραχιά- το τραχύ</p> <p>Προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης³⁵:</p> <ul style="list-style-type: none"> - τραχιά και τραχεία (θηλ.) - τραχύ και τραχέος (αρσ. και ουδ.) - τραχιοί και τραχείς (αρσ.) - τραχιών και τραχέων (αρσ. και ουδ.) - τραχιών και τραχειών (θηλ.) 	<p style="text-align: center;">ο οξύς- η οξεία- το οξύ</p>	
<p style="text-align: center;">ο φαρδύς- η φαρδιά- το φαρδύ</p> <p>Προβλέπεται και ένας τύπος της λόγιας κλίσης³⁶:</p> <ul style="list-style-type: none"> - φαρδιοί και φαρδείς (αρσ.) 	<p style="text-align: center;">ο ταχύς- η ταχεία- το ταχύ</p>	

³⁴ Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002).

³⁵ Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002).

³⁶ Σύμφωνα με το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002).

Πίνακας 2. Προπαροξύτονα αρσενικά ουσιαστικά σε -ος³⁷		
Κρατούν σταθερό τον τόνο στην προπαραλήγουσα στη γενική πτώση ³⁸ :	Μετακινούν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική πτώση ³⁹ :	Σχηματίζουν και τους δύο τύπους ⁴⁰ :
αγκαθότοπος- αγκαθότοπου	άγγελος- αγγέλου	αγριάνθρωπος- αγριάνθρωπου- αγριανθρώπου
αγριόγατος- αγριόγατου	αεροδιάδρομος- αεροδιαδρόμου	αγριόχοιρος- αγριόχοιρου- αγριοχοίρου
αγριότοπος- αγριότοπου	αεροθάλαμος- αεροθαλάμου	αιδεσιμότατος- αιδεσιμότατου- αιδεσιμοτάτου
αερόσακος- αερόσακου	Αίολος- Αιόλου	αλγόριθμος- αλγόριθμου- αλγορίθμου
αθίγγανος- αθίγγανου	αίτιος- αιτίου	αλευροβιομήχανος- αλευροβιομήχανου- αλευροβιομηχάνου
Αιγόκερος- Αιγόκερου	ακόλουθος- ακολούθου	αντιπλοίαρχος- αντιπλοίαρχου- αντιπλοιάρχου
αίλουρος- αίλουρου	αμπελοφιλόσοφος- αμπελοφιλοσόφου	αόριστος- αόριστου- αορίστου
αλευρόμυλος- αλευρόμυλου	ανάδοχος- αναδόχου	Αρχάγγελος- Αρχάγγελου- Αρχαγγέλου

³⁷ Σύμφωνα με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, η διάκριση στα προπαροξύτονα ουσιαστικά που διατηρούν σταθερό τον τόνο και σε αυτά που τον μετακινούν δεν είναι σταθερή ή απόλυτη καθώς είναι δυνατόν να βρεθούν τύποι με μετακίνηση του τόνου ή χωρίς μετακίνηση του τόνου, που ίσως υπηρετούν υφολογικούς σκοπούς (οι τύποι χωρίς μετακίνηση του τόνου ανήκουν σε ένα χαμηλότερο υφολογικό επίπεδο, ενώ εκείνη με μετακίνηση του τόνου σε ένα υψηλότερο).

³⁸ Κλιτικό παράδειγμα O20 (αντίλαλος- αντίλαλου- αντίλαλοι), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

³⁹ Κλιτικό παράδειγμα O19 (άγγελος- αγγέλου- άγγελοι), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

⁴⁰ Κλιτικά παραδείγματα O20α (υπόκοσμος- υπόκοσμου- υποκόσμου), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

αμαξόδρομος- αμαξόδρομου	άνεμος- ανέμου	αρχαιοκάπηλος- αρχαιοκάπηλου- αρχαιοκαπήλου
αμμόλοφος- αμμόλοφου	ανθρακέμπορος- ανθρακεμπόρου	αρχιεπίσκοπος- αρχιεπίσκοπου- αρχιεπισκόπου
αμμότοπος- αμμότοπου	άνθρωπος- ανθρώπου	αρχικατάσκοπος- αρχικατάσκοπου- αρχικατασκόπου
ανεμόμυλος- ανεμόμυλου	ανταρτοπόλεμος- ανταρτοπολέμου	αρχιστράτηγος- αρχιστράτηγου- αρχιστρατήγου
ανεμοστρόβιλος- ανεμοστρόβιλου	αντιδήμαρχος- αντιδημάρχου	ασβεστόλιθος- ασβεστόλιθου- ασβεστολίθου
άνηθος- άνηθου	αντίδικος- αντιδίκου	αστράγαλος- αστράγαλου- αστραγάλου
ανήφορος- ανήφορου	αντιπρόεδρος- αντιπροέδρου	αυτοκινητόδρομος- αυτοκινητόδρομου- αυτοκινητοδρόμου
ανθόκηπος- ανθόκηπου	αντιπρόσωπος- αντιπροσώπου	βατραχάνθρωπος- βατραχάνθρωπου- βατραχανθρώπου
ανθότοπος- ανθότοπου	απόγονος- απογόνου	βάτραχος- βάτραχου- βατράχου
αντίκτυπος- αντίκτυπου	άποικος- αποίκου	βιβλιοθηκάριος- βιβλιοθηκάριου- βιβλιοθηκαρίου
αντίλαλος- αντίλαλου	απόστολος- αποστόλου	γάιδαρος- γάιδαρου- γαιδάρου
αντίλογος- αντίλογου	Απρίλιος- Απριλίου	γενίτσαρος- γενίτσαρου- γενιτσάρου
απελεύθερος- απελεύθερου	άργυρος- αργύρου	δάσκαλος- δάσκαλου- δασκάλου
αποθηκάριος- αποθηκάριου	αρχιδιάκονος- αρχidiaκόνου	δεινόσαυρος- δεινόσαυρου- δεινοσαύρου
αρχοντάνθρωπος- αρχοντάνθρωπου	Αύγουστος- Αυγούστου	δήμαρχος- δήμαρχου- δημάρχου
Βαλκάνιος- Βαλκάνιου	αυτοέλεγχος- αυτοελέγχου	διανοούμενος- διανοούμενου- διανοουμένου

βαλτότοπος- βαλτότοπου	βάκιλος- βακίλου	διαστημάνθρωπος- διαστημάνθρωπου- διαστημανθρώπου
βαμβακόσπορος- βαμβακόσπορου	βιβλιόφιλος- βιβλιοφίλου	δουλοπάροικος- δουλοπάροικου- δουλοπαροίκου
βαρύγλυκος- βαρύγλυκου	βιομήχανος- βιομηχάνου	δωσίλογος- δωσίλογου- δωσιλόγου
βαρύτονος- βαρύτονου	γραμματοδιδάσκαλος- γραμματοδιδασκάλου	εγκέφαλος- εγκέφαλου- εγκεφάλου
βιότοπος- βιότοπου	γυμνασιάρχος- γυμνασιάρχου	εξοχότατος- εξοχότατου- εξοχοτάτου
βοσκότοπος- βοσκότοπου	δακτύλιος- δακτυλίου	επίλογος- επίλογου- επιλόγου
βούβαλος- βούβαλου	δάκτυλος- δακτύλου	ευκάλυπτος- ευκάλυπτου- ευκαλύπτου
βραχύτοπος- βραχύτοπου	Δεκέμβριος- Δεκεμβρίου	εφημέριος- εφημέριου- εφημερίου
γερόλυκος- γερόλυκου	δήμιος- δημίου	ζωέμπορος- ζωέμπορου- ζωεμπόρου
γεροπαράξενος- γεροπαράξενου	δημοδιδάσκαλος- δημοδιδασκάλου	ηγούμενος- ηγούμενου- ηγουμένου
δασότοπος- δασότοπου	διάδοχος- διαδόχου	ίλιγγος- ίλιγγου- ιλίγγου
δεκαπενταύγουστος- δεκαπενταύγουστου	διάδρομος- διαδρόμου	ιπόκαμπος- ιπόκαμπου- ιποκάμπου
δερματέμπορος- δερματέμπορου	διάκονος- διακόνου	ιπποπόταμος- ιπποπόταμου- ιπποποτάμου
διάκοσμος- διάκοσμου	διάλογος- διαλόγου	καγκελάριος- καγκελάριου- καγκελαρίου
δισέγγονος- δισέγγονου	διαμαρτυρόμενος- διαμαρτυρομένου	καπνοβιομήχανος- καπνοβιομηχάνου- καπνοβιομηχάνου
εγκέλαδος- εγκέλαδου	δίαυλος- διαύλου	καρδινάλιος- καρδινάλιου- καρδινάλιου

εγώισταρος- εγώισταρου	διδάσκαλος- διδασκάλου	κατάδικος- κατάδικου- καταδίκου
εκατόνταρχος- εκατόνταρχου	δίφθογγος- διφθόγγου	κατάσκοπος- κατάσκοπου- κατασκόπου
εξάψαλμος- εξάψαλμου	δουλέμπορος- δουλεμπόρου	κατήγορος- κατήγορου- κατηγόρου
ερημότοπος- ερημότοπου	εθναπόστολος- εθναποστόλου	κρατούμενος- κρατούμενου- κρατουμένου
ζημιαρόγατος- ζημιαρόγατου	εκπρόσωπος- εκπροσώπου	κτηνίατρος- κτηνίατρου- κτηνιάτρου
ηλιόσπορος- ηλιόσπορου	έλεγχος- ελέγχου	λαβύρινθος- λαβύρινθου- λαβυρίνθου
ημίθεος- ημίθεου	ελληνοδιδάσκαλος- ελληνοδιδασκάλου	μακρόκοσμος- μακρόκοσμου- μακροκόσμου
θαλασσόλυκος- θαλασσόλυκου	Ελληνοκύπριος- Ελληνοκυπρίου	Μεγαλειότατος- Μεγαλειότατου- Μεγαλειοτάτου
θεατράνθρωπος- θεατράνθρωπου	εμποροπλοίαρχος- εμποροπλοιάρχου	μελλοθάνατος- μελλοθάνατου- μελλοθανάτου
καλικάντζαρος- καλικάντζαρου	έμπορος- εμπόρου	μέτοικος- μέτοικου- μετοίκου
καλόγερος- καλόγερου	ένοικος- ενοίκου	μικρόκοσμος- μικρόκοσμου- μικροκόσμου
καρνάβαλος- καρνάβαλου	ένορκος – ενόρκου	μονόλογος- μονόλογου- μονολόγου
καρόδρομος- καρόδρομου	έξαρχος- εξάρχου	ναύαρχος- ναύαρχου- ναυάρχου
κατακέφαλος- κατακέφαλου	έπαινος- επαίνου	ξάδερφος- ξάδερφου- ξαδέρφου
κατήφορος- κατήφορου	επίγονος- επιγόνου	ξυλέμπορος- ξυλέμπορου- ξυλεμπόρου
κατσικόδρομος- κατσικόδρομου	επίδεσμος- επιδέσμου	οδοντίατρος- οδοντίατρου- οδοντιάτρου

κεφαλόπονος- κεφαλόπονου	επίσκοπος- επισκόπου	οφθαλμίατρος- οφθαλμίατρου- οφθαλμιάτρου
κινηματογράφος- κινηματογράφου	επίτροπος- επιτρόπου	παιδίατρος- παιδίατρου- παιδιάτρου
κοιλόπονος- κοιλόπονου	έρανος- εράνου	παλιάνθρωπος- παλιάνθρωπου- παλιανθρώπου
κολοκυθόσπορος- κολοκυθόσπορου	εργατοϋπάλληλος- εργατοϋπαλλήλου	πάπυρος- πάπυρου- παπύρου
κόπανος- κόπανου	εσώκοσμος- εσωκόσμου	παράδεισος- παράδεισου- παραδείσου
κοσμοκαλόγερος- κοσμοκαλόγερου	εύζωνος- ευζώνου	παρακείμενος- παρακείμενου- παρακειμένου
κούνελος- κούνελου	έφεδρος- εφέδρου	παράλληλος- παράλληλου- παραλλήλου
κουτσοφλέβαρας- κουτσοφλέβαρου	έφηβος- εφήβου	περίβολος- περίβολου- περιβόλου
κροκόδειλος- κροκόδειλου	έφορος- εφόρου	πιθηκάνθρωπος- πιθηκάνθρωπου- πιθηκανθρώπου
κυνηγότοπος- κυνηγότοπου	ημιώροφος- ημιωρόφου	πίθηκος- πίθηκου- πιθήκου
λαδέμπορος- λαδέμπορου	θάλαμος- θαλάμου	πολύελαιος- πολύελαιου- πολυελαίου
λαθρέμπορος- λαθρέμπορου	θάνατος- θανάτου	πονοκέφαλος- πονοκέφαλου- πονοκεφάλου
λαχανόκηπος- λαχανόκηπου	Θεάνθρωπος- Θεανθρώπου	πρεσβύτερος- πρεσβύτερου- πρεσβυτέρου
λεβεντάνθρωπος- λεβεντάνθρωπου	θίασος- θιάσου	προθάλαμος- προθάλαμου- προθαλάμου
λεβεντόγερος- λεβεντόγερου	ιεραπόστολος- ιεραποστόλου	προϊστάμενος- προϊστάμενου- προϊσταμένου
λευκόχρυσος- λευκόχρυσου	ιεροδιάκονος – ιεροδιακόνου	πρόκριτος- πρόκριτου- προκρίτου

λήθαργος- λήθαργου	ιεροδιδάσκαλος- ιεροδιδασκάλου	προλετάριος- προλετάριου- προλεταρίου
λήσταρχος- λήσταρχου	ιερομόναχος- ιερομονάχου	πρόξενος- πρόξενου- προξένου
λιναρόσπορος- λιναρόσπορου	ίκαρος- Ικάρου	πύραυλος- πύραυλου- πυραύλου
λογότυπος- λογότυπου	Ιούλιος - Ιουλίου	Σεβασμιότατος- Σεβασμιότατου- Σεβασμιοτάτου
μαντράχαλος- μαντράχαλου	Ιούνιος- Ιουνίου	σταφιδέμπορος- σταφιδέμπορου- σταφιδεμπόρου
μαντρότοιχος- μαντρότοιχου	ιππόδρομος- ιπποδρόμου	συγκάτοικος- συγκάτοικου- συγκατοίκου
μαξιλαροπόλεμος- μαξιλαροπόλεμου	ισαπόστολος- ισαποστόλου	συγκρατούμενος- συγκρατούμενου- συγκρατουμένου
μέθυσος- μέθυσου	καλόγηρος- καλογήρου	συνάδελφος- συνάδελφου- συναδέλφου
μεσότοιχος- μεσότοιχου	καρβουνέμπορος- καρβουνεμπόρου	συνέταιρος- συνέταιρου- συνεταίρου
μηχανόβιος- μηχανόβιου	κατάλογος- καταλόγου	τηλέγραφος- τηλέγραφου- τηλεγράφου
μικρόκοσμος- μικρόκοσμου	κατηγούμενος- κατηγουμένου	υπόκοσμος- υπόκοσμου- υποκόσμου
μόδιστρος- μόδιστρου	κάτοικος- κατοίκου	υποστράτηγος- υποστράτηγου- υποστρατήγου
μονόδρομος- μονόδρομου	κάτοχος- κατόχου	Υψηλότετος- Υψηλότετου- Υψηλοτάτου
μονόκερος- μονόκερου	κίνδυνος- κινδύνου	φιλόλογος- φιλόλογου- φιλολόγου
μουλαρόδρομος- μουλαρόδρομου	κλειδάριθμος- κλειδαρίθμου	φιλόσοφος- φιλόσοφου- φιλοσόφου
μπακαλόγατος- μπακαλόγατου	κλίβανος- κλιβάνου	ψευδάργυρος- ψευδάργυρου- ψευδαργύρου

νερόμυλος- νερόμυλου	κόθορνος- κοθόρνου	
νιόγαμπρος- νιόγαμπρου	κυανόκρανος- κυανοκράνου	
ξεροπόταμος- ξεροπόταμου	κύλινδρος- κυλίνδρου	
ξερότοπος- ξερότοπου	Κύπριος- Κυπρίου	
ογκόλιθος- ογκόλιθου	κύριος- κυρίου	
οδοντόπνοος- οδοντόπνου	Λάζαρος- Λαζάρου	
ομορφάνθρωπος- ομορφάνθρωπου	λογάριθμος- λογαρίθμου	
παιδότοπος- παιδότοπου	μάγιστρος- μαγίστρου	
παιχνιδότοπος- παιχνιδότοπου	Μάιος- Μαΐου	
παλιόδρομος- παλιόδρομου	μαρκήσιος- μαρκησίου	
παλιόκαιρος- παλιόκαιρου	μάρσιππος- μαρσίππου	
παλιόκοσμος- παλιόκοσμου	Μάρτιος- Μαρτίου	
παλιόφιλος- παλιόφιλου	μεγαλέμπορος- μεγαλεμπόρου	
πανάγαθος- πανάγαθου	μελλόνυμφος- μελλονύμφου	
παράνυφος- παράνυφου	μέτοχος- μετόχου	
πάταγος- πάταγου	μόλυβδος- μολύβδου	

πεζόδρομος- πεζόδρομου	μουσικοδιδάσκαλος- μουσικοδιδασκάλου	
περίγελος- περίγελου	ναυτιλλόμενος- ναυτιλλομένου	
περίγυρος- περίγυρου	Νοέμβριος- Νοεμβρίου	
πετροπόλεμος- πετροπόλεμου	νομοδιδάσκαλος- νομοδιδασκάλου	
πετρότοπος- πετρότοπου	ξενοδοχοϋπάλληλος- ξενοδοχοϋπαλλήλου	
πλάτανος- πλάτανου	οικοδιδάσκαλος- οικοδιδασκάλου	
ποδαρόδρομος- ποδαρόδρομου	Οκτώβριος- Οκτωβρίου	
πονόδοντος- πονόδοντου	όλεθρος- ολέθρου	
πονόκοιλος- πονόκοίλου	όμηρος- ομήρου	
πονόλαιμος- πονόλαιμου	όμιλος- ομίλου	
πρωτοξάδερφος- πρωτοξάδερφου	όροφος- ορόφου	
ραδιοτηλέγραφος- ραδιοτηλέγραφου	παγοκρύσταλλος- παγοκρυστάλλου	
ρινόκερος- ρινόκερου	παιδοψυχίατρος- παιδοψυχιάτρου	
σαλίγκαρος- σαλίγκαρου	Παράκλητος- Παρακλήτου	
σκαντζόχοιρος- σκαντζόχοιρου	παράνυμφος- παρανύμφου	
σκίουρος- σκίουρου	παραπόταμος- παραποτάμου	

σκουπιδότοπος- σκουπιδότοπου	πάροικος- παροίκου	
σπιτόγατος- σπιτόγατου	πάσσαλος- πασσάλου	
στηθόδεσμος- στηθόδεσμου	περίπατος- περιπάτου	
στομαχόπονος- στομαχόπονου	πλοίαρχος- πλοιάρχου	
συμπέθερος- συμπέθερου	πόλεμος- πολέμου	
συνεπίκουρος- συνεπίκουρου	πρόγονος- προγόνου	
σύντεκνος- σύντεκνου	πρόδρομος- προδρόμου	
σώγαμπρος – σώγαμπρου	πρόεδρος- προέδρου	
τουρκόγυφτος- τουρκόγυφτου	προέλεγχος- προελέγχου	
τουρκόσπορος- τουρκόσπορου	προκάτοχος- προκατόχου	
τόφαλος- τόφαλου	πρόλογος- προλόγου	
τρισέγγονος- τρισέγγονου	πρόσκοπος- προσκόπου	
τσιγκούναρος- τσιγκούναρου	Σεπτέμβριος- Σεπτεμβρίου	
τσιμεντόλιθος- τσιμεντόλιθου	σιδηροβιομήχανος- σιδηροβιομηχάνου	
υγροβιότοπος- υγροβιότοπου	σιδηρόδρομος- σιδηροδρόμου	
υγρότοπος- υγρότοπου	σίδηρος- σιδήρου	

υδρόμυλος- υδρόμυλου	σιτέμπορος- σιτεμπόρου	
υπέρμαχος- υπέρμαχου	σκόπελος- σκοπέλου	
υπνόσακος- υπνόσακου	σπόνδυλος- σπονδύλου	
φαρμακόγλωσσος- φαρμακόγλωσσου	στόμαχος- στομάχου	
φοιτητόκοσμος- φοιτητόκοσμου	στρόβιλος- στροβίλου	
χαρτοπόλεμος- χαρτοπόλεμου	συγκάτοχος- συγκατόχου	
χασαποσέρβικος- χασαποσέρβικου	συγκύριος- συγκυρίου	
χερόμυλος- χερόμυλου	σύζυγος- συζύγου	
χερσότοπος- χερσότοπου	σύλλογος- συλλόγου	
χιονάνθρωπος- χιονάνθρωπου	σύμβουλος- συμβούλου	
χιονοπόλεμος- χιονοπόλεμου	σύμμαχος- συμμάχου	
χιονοστρόβιλος- χιονοστρόβιλου	συμμέτοχος- συμμετόχου	
χοντράνθρωπος- χοντράνθρωπου	συνάνθρωπος- συνανθρώπου	
χωματόδρομος- χωματόδρομου	σύνδεσμος- συνδέσμου	
ψαρότοπος- ψαρότοπου	συνήγορος- συνηγόρου	
ψευδότοιχος- ψευδότοιχου	σύντροφος- συντρόφου	

ψευδόχρυσος- ψευδόχρυσου	τάρανδος- ταράνδου	
ψευτοθόδωρος- ψευτοθόδωρου	τέτανος- τετάνου	
ωραιόκοσμος- ωραιόκοσμου	τιμοκατάλογος- τιμοκαταλόγου	
	τοκάριθμος- τοκαρίθμου	
	Τουρκοκύπριος- Τουρκοκυπρίου	
	τραπεζοϋπάλληλος- τραπεζοϋπαλλήλου	
	τράχηλος- τραχήλου	
	τρόφιμος- τροφίμου	
	τύραννος- τυράννου	
	υδράργυρος- υδραργύρου	
	υπάλληλος- υπαλλήλου	
	υπέρηχος- υπερήχου	
	υπήκοος- υπηκόου	
	υπογραφόμενος- υπογραφομένου	
	υποδιάκονος- υποδιακόνου	
	υποθάλαμος- υποθαλάμου	

	υπόνομος- υπονόμου	
	υπότροφος- υποτρόφου	
	ύφαλος- υφάλου	
	υψίφωνος- υψιφώνου	
	φάκελος- φακέλου	
	Φεβρουάριος- Φεβρουαρίου	
	Φίλιππος- Φιλίππου	
	χειμάρρος- χειμάρρου	
	χοροδιδάσκαλος- χοροδιδασκάλου	
	χωρόχρονος- χωροχρόνου	
	ψίθυρος- ψιθύρου	
	ψυχίατρος- ψυχιάτρου	

Πίνακας 3. Προπαροξύτονα ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο⁴¹		
Κρατούν σταθερό τον τόνο στην προπαραλήγουσα στη γενική πτώση ⁴² :	Μετακινούν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική πτώση ⁴³ :	Σχηματίζουν και τους δύο τύπους ⁴⁴ :
αγοροκόριτσο- αγοροκόριττου	αγελαδοστάσιο- αγελαδοστασίου	αγιολόγιο- αγιολόγιου- αγιολογίου
αγουρόλαδο- αγουρόλαδου	αγκυροβόλιο- αγκυροβολίου	άγκιστρο- άγκιστρου- αγκίστρου
αγριάγγουρο- αγριάγγουρου	αγροκήπιο- αγροκηπίου	αγουρέλαιο- αγουρέλαιου- αγουρελαίου
αγριάγκαθο- αγριάγκαθου	αγροτεμάχιο- αγροτεμαχίου	αερόστατο- αερόστατου- αεροστάτου
αγριοβλάσταρο- αγριοβλάσταρου	άδυτο- αδύτου	ακόντιο- ακόντιου- ακοντίου
αγριοβότανο- αγριοβότανου	αέριο- αερίου	ακρωνύμιο- ακρωνύμιου- ακρωνυμίου
αγριογούρουνο- αγριογούρουνου	αεροδρόμιο- αεροδρομίου	αλεξίπτωτο- αλεξίπτωτου- αλεξιπτώτου
αγριοκάτσικο- αγριοκάτσικου	άζωτο- αζώτου	αλφαβητάριο- αλφαβητάριου- αλφαβηταρίου
αγριοκέρασο- αγριοκέρασου	αίθριο- αιθρίου	αλφάβητο- αλφάβητου- αλφαβήτου

⁴¹ Σύμφωνα με τη γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, η διάκριση στα προπαροξύτονα ουσιαστικά που διατηρούν σταθερό τον τόνο και σε αυτά που τον μετακινούν δεν είναι πάντοτε απόλυτη. Σε επίσημα περιβάλλοντα ορισμένα ουσιαστικά μπορούν να έχουν γενική ενικού ή πληθυντικού με τον τόνο στην παραλήγουσα.

⁴² Κλιτικό παράδειγμα O41 (σίδηρο- σίδηρου- σίδηρα), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

⁴³ Κλιτικό παράδειγμα O40 (πρόσωπο- προσώπου- πρόσωπα), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

⁴⁴ Κλιτικό παράδειγμα O42 (βούτυρο- βούτυρου/ βουτύρου- βούτυρα), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

αγριολάχανο- αγριολάχανου	αιμοπετάλιο- αιμοπεταλίου	αμαξοστάσιο- αμαξοστάσιου- αμαξοστασίου
αγριολούλουδο- αγριολούλουδου	αιμοσφαίριο- αιμοσφαιρίου	αμύγδαλο- αμύγδαλου- αμυγδάλου
αγριόσκυλο- αγριόσκυλου	αίτιο- αιτίου	άμυλο- άμυλου- αμύλου
αγριόχορτο- αγριόχορτου	ακροατήριο- ακροατηρίου	αμφιθέατρο- αμφιθέατρου- αμφιθεάτρου
αγροτόπαιδο- αγροτόπαιδου	ακρώνυμο- ακρωνύμου	ανάκλιντρο- ανάκλιντρου- ανακλίντρου
αγροτόσπιτο- αγροτόσπιτου	ακρωτήριο- ακρωτηρίου	ανεμόμετρο- ανεμόμετρου- ανεμομέτρου
αδιαχώρητο- αδιαχώρητου	άλογο- αλόγου	ανεμόπτερο- ανεμόπτερου- ανεμοπτέρου
αεριοθούμενο- αεριοθούμενου	αλουμίνιο- αλουμινίου	ανθολόγιο- ανθολόγιου- ανθολογίου
αερόθερμο- αερόθερμου	αναγνωστήριο- αναγνωστηρίου	αντίγραφο- αντίγραφου- αντιγράφου
αερόπλοιο- αερόπλοιου	ανάκτορο- ανακτόρου	αντίδοτο- αντίδοτου- αντιδότου
αετόπουλο- αετόπουλου	αναλόγιο- αναλογίου	αντίτιμο- αντίτιμου- αντιτίμου
ακρολίμανο- ακρολίμανου	αναμορφωτήριο- αναμορφωτηρίου	αντίτυπο- αντίτυπου- αντιτύπου
αλατόνερο- αλατόνερου	αναπαυτήριο- αναπαυτηρίου	αντώνυμο- αντώνυμου- αντωνύμου
αλατοπίπερο- αλατοπίπερου	αναρρωτήριο- αναρρωτηρίου	αρκτικόλεξο- αρκτικόλεξου- αρκτικολέξου
αλεξικέραυνο- αλεξικέραυνου	αναστασιματάριο- αναστασιματαρίου	αρμόνιο – αρμόνιου- αρμονίου
αλουμινόχαρτο- αλουμινόχαρτου	αναχωρητήριο- αναχωρητηρίου	αρχέτυπο – αρχέτυπου- αρχετύπου

αλυσοπρίο- αλυσοπρίου	αναψυκτήριο- αναψυκτηρίου	άσυλο- άσυλου- ασύλου
αμερικανόπουλο- αμερικανόπουλου	ανέκδοτο- ανεκδότη	ατμόπλοιο- ατμόπλοιου- ατμοπλοίου
αμμόλουτρο- αμμόλουτρου	ανθρακεμπόριο- ανθρακεμπορίου	αυτόγραφο – αυτόγραφου- αυτογράφου
αμμοχάλικο- αμμοχάλικου	ανθρωπώνυμο- ανθρωπωνυμίου	άχυρο- άχυρο- αχύρου
αμπελόφυλλο- αμπελόφυλλου	αντικείμενο- αντικειμένου	βαρόμετρο- βαρόμετρου- βαρομέτρου
αμπελοχώραφο- αμπελοχώραφου	αντισωματίδιο- αντισωματιδίου	βιβλιάριο- βιβλιάρου- βιβλιαρίου
αμπέχονο- αμπέχονου	αντιφάρμακο- αντιφαρμάκου	βιβλιοσημο- βιβλιόσημου- βιβλιοσήμου
αμυγδαλόλαδο- αμυγδαλόλαδου	αντίφωνο- αντιφώνου	βότανο- βότανου- βοτάνου
άμφιο- άμφιου	αντλιοστάσιο- αντλιοστασίου	βούτυρο- βούτυρου- βουτύρου
ανεμόβροχο- ανεμόβροχου	αποδυτήριο- αποδυτηρίου	βυθόμετρο- βυθόμετρου- βυθομέτρου
ανεμούριο- ανεμούριου	απολυμαντήριο- απολυμαντηρίου	βυθοσκόπιο- βυθοσκόπιου- βυθοσκοπίου
ανθότυρο- ανθότυρου	αποξηραντήριο- αποξηραντηρίου	γόνατο- γόνατου- γονάτου
αντάρτικο- αντάρτικου	απουσιολόγιο- απουσιολογίου	γραμματόσημο- γραμματόσημου- γραμματοσήμου
αντίβαρο- αντίβαρου	αποφοιτήριο- αποφοιτηρίου	γραμμόφωνο- γραμμόφωνου- γραμμοφώνου
αντίδαρο- αντίδαρου	αποφυλακιστήριο- αποφυλακιστηρίου	δαφνόφυλλο- δαφνόφυλλου- δαφνοφύλλου
αντίσκηνο- αντίσκηνου	αποχωρητήριο- αποχωρητηρίου	δάχτυλο- δάχτυλου- δαχτύλου

αντρόγυνο- αντρόγυνου	αριθμητήριο- αριθμητηρίου	δειγματολόγιο- δειγματολόγιου- δειγματολογίου
απαρέμφατο- απαρέμφατου	αρχαιοφυλάκιο- αρχαιοφυλακίου	δεσμοτήριο- δεσμοτήριου- δεσμοτηρίου
απόβραδο- απόβραδου	ασβέστιο- ασβεστίου	δευτερόλεπτο- δευτερόλεπτου- δευτερολέπτου
απόδειπνο- απόδειπνου	ασκητήριο- ασκητηρίου	δηλητήριο- δηλητηρίου- δηλητηρίου
απολυτικό- απολυτικού	άτομο- ατόμου	διαδίκτυο- διαδίκτυου- διαδικτύου
απομεσήμερο- απομεσήμερου	άτοπο- ατόπου	διαστημόπλοιο- διαστημόπλοιου- διαστημοπλοίου
αποτσίγαρο – αποτσίγαρου	αυτοκίνητο- αυτοκινήτου	δισεκατομμύριο- δισεκατομμύριου- δισεκατομμυρίου
απροχώρητο- απροχώρητου	αυτοκινητοδρόμιο- αυτοκινητοδρομίου	δρώμενο- δρώμενου- δρωμένου
αραβοσιτέλαιο- αραβοσιτέλαιο	βαθμολόγιο- βαθμολογίου	εκατομμύριο- εκατομμύριου- εκατομμυρίου
άρβυλο- άρβυλου	βακτηρίδιο- βακτηριδίου	ελαιόλαδο- ελαιόλαδου- ελαιολάδου
αρνόμαλλο- αρνόμαλλου	βακτήριο- βακτηρίου	εξαπτέρυγο- εξαπτέρυγου- εξαπτερύγου
αρχοντόπουλο- αρχοντόπουλου	βαπτιστήριο- βαπτιστηρίου	εξώφυλλο- εξώφυλλου- εξωφύλλου
αρχοντόσπιτο- αρχοντόσπιτου	βαρίδιο- βαριδίου	επιδόρπιο- επιδόρπιου- επιδορπίου
ασβεστόνερο- ασβεστόνερου	βασανιστήριο- βασανιστηρίου	επίκεντρο- επίκεντρου- επικέντρου
ασημόχαρτο- ασημόχαρτου	βάσανο- βασάνου	ευχέλαιο- ευχέλαιου- ευχελαίου
ασπρολούλουδο- ασπρολούλουδου	βασίλειο- βασιλείου	ηλεκτρόδιο- ηλεκτροδίου- ηλεκτροδίου

ασπρόρουχο- ασπρόρουχου	βλέφαρο- βλεφάρου	ηλιοτρόπιο- ηλιοτρόπιου- ηλιοτροπίου
αστραπόβροντο- αστραπόβροντου	γαστροσκόπιο- γαστροσκοπίου	ημιστίχιο- ημιστίχιου- ημιστιχίου
ασχημόπαπο- ασχημόπαπου	γεώμηλο- γεωμήλου	ημίτονο- ημίτονου- ημιτόνου
ατμοσίδερο- ατμοσίδερου	γήπεδο- γηπέδου	κατάλοιπο- κατάλοιπου- καταλοίπου
αυγολέμονο- αυγολέμονου	γινόμενο- γινομένου	καταφύγιο- καταφύγιου- καταφυγίου
αυγοτάραχο- αυγοτάραχου	γλωσσάριο- γλωσσαρίου	κιονόκρανο- κιονόκρανου- κιονοκράνου
αφεντόπουλο- αφεντόπουλου	γόητρο- γοήτρου	κόκαλο- κόκαλου- κοκάλου
αφρόλουτρο- αφρόλουτρου	γονίδιο- γονιδίου	κολύριο- κολύριου- κολλυρίου
αφρόψαρο- αφρόψαρου	γραμμάριο- γραμμαρίου	κολυμβητήριο- κολυμβητηρίου- κολυμβητηρίου
βαλάντιο- βαλάντιου	γραμμάτιο- γραμματίου	κριτήριο- κριτηρίου- κριτηρίου
βάλσαμο- βάλσαμου	γραμματοκιβώτιο- γραμματοκιβωτίου	κρύσταλλο- κρύσταλλου- κρυστάλλου
βαλτόνερο- βαλτόνερου	γυμνάσιο- γυμνασίου	κώνειο- κώνειου- κωνείου
βαρυχείμωνο- βαρυχείμωνου	γυμναστήριο- γυμναστηρίου	λάφυρο- λάφυρου- λαφύρου
βασιλόπουλο- βασιλόπουλου	δάνειο- δανείου	λεβητοστάσιο- λεβητοστάσιου- λεβητοστασίου
βατόμουρο- βατόμουρου	δανειστήριο- δανειστηρίου	λείψανο- λείψανου- λειψάνου
βατραχοπέδιλο- βατραχοπέδιλου	δάπεδο- δαπέδου	λεκανοπέδιο- λεκανοπέδιου- λεκανοπεδίου

βενζινάδικο- βενζινάδικου	δενδρύλλιο- δεντρυλλίου	λογιστήριο- λογιστήριου- λογιστηρίου
βερίκοκο- βερίκοκου	δερματεμπόριο- δερματεμπορίου	λογοπαίγνιο- λογοπαίγνιου- λογοπαιγνίου
βοσκόπουλο- βοσκόπουλου	δημοπρατήριο- δημοπρατηρίου	μαγνητόφωνο- μαγνητόφωνου- μαγνητοφώνου
βότσαλο- βότσαλου	δημοτολόγιο- δημοτολογίου	μάρμαρο- μάρμαρου- μαρμάρου
βρομόλογο- βρομόλογου	διαβατήριο- διαβατηρίου	μεγάφωνο- μεγάφωνου- μεγαφώνου
βρομόνερο- βρομόνερου	διαζευκτήριο- διαζευκτηρίου	μικρόφωνο- μικρόφωνου- μικροφώνου
βρομόξυλο- βρομόξυλου	διαζύγιο- διαζυγίου	ονοματεπώνυμο- ονοματεπώνυμου- ονοματεπωνύμου
βρομόσκυλο- βρομόσκυλου	διαιτολόγιο- διαιτολογίου	οπισθόφυλλο- οπισθόφυλλου- οπισθοφύλλου
βροχόνερο- βροχόνερου	διαμονητήριο- διαμονητηρίου	ορόσημο- ορόσημου- οροσήμου
βύσσινο- βύσσινου	διαπιστευτήριο- διαπιστευτηρίου	παράβολο- παράβολου- παραβόλου
γαϊδουράγκαθο – γαϊδουράγκαθου	διάσημο- διασήμου	παράθυρο- παράθυρου- παραθύρου
γαλακτοπούρεκο- γαλακτοπούρεκου	διάστιχο- διαστίχου	παράπονο- παράπονο- παραπόνου
γαλόπουλο- γαλόπουλου	διδακτήριο- διδακτηρίου	παράσημο- παράσημου- παρασήμου
γαρίφαλο- γαρίφαλου	διευθυντήριο- διευθυντηρίου	παράσιτο- παράσιτου- παρασίτου
γειτονόπουλο- γειτονόπουλου	δίκαιο- δικαίου	περιλαίμιο- περιλαίμιου- περιλαιμίου
γεροντοπαλίκαρα- γεροντοπαλικάρου	δικαστήριο- δικαστηρίου	ποδήλατο- ποδήλατου- ποδηλάτου

γεωτρύπανο- γεωτρύπανου	δίκτυο- δικτύου	ποδόσφαιρο- ποδόσφαιρου- ποδοσφαίρου
γιδόμαλλο- γιδόμαλλου	διοικητήριο- διοικητηρίου	πουκάμισο- ποικάμισου- πουκαμίσου
γλυκόλογο- γλυκόλογου	διοξειδίο- διοξειδίου	πρατήριο- πρατήριου- πρατηρίου
γλυκόμηλο- γλυκόμηλου	διοριστήριο- διοριστηρίου	προάυλιο- προαύλιου- προαυλίου
γουρουνόπουλο- γουρουνόπουλου	δυλιστήριο- δυλιστηρίου	πρόβατο- πρόβατου- προοβάτου
γυαλόχαρτο- γυαλόχαρτου	δοκιμαστήριο- δοκιμαστηρίου	προνόμιο- προνόμιου- προνομίου
γυμνασιοκόριτσο- γυμνασιοκόριτσου	δοκίμιο- δοκιμίου	προοίμιο- προοίμιου- προοιμίου
γυμνασιόπαιδο- γυμνασιόπαιδου	δολάριο- δολαρίου	προπύργιο- προπύργιου- προπυργίου
δαμάσκηνο- δαμάσκηνου	δουλεμπόριο- δουλεμπορίου	προσευχητάριο- προσευχητάριου- προσευχηταρίου
δεκάρικο- δεκάρικου	δρέπανο- δρεπάνου	πρόσημο- πρόσημου- προσήμου
δελφινάριο- δελφινάριου	δρομολόγιο- δρομολογίου	προσκήνιο- προσκήνιου- προσκηνίου
δεντρολίβανο- δεντρολίβανου	δυναμόμετρο- δυναμομέτρου	ρεπερτόριο- ρεπερτόριου- ρεπερτορίου
δεξαμενόπλοιο- δεξαμενόπλοιου	δωμάτιο- δωματίου	ροδάκινο- ροδάκινου- ροδακίνου
δίκοχο- δίκοχου	έγγραφο- εγγράφου	ρόπαλο- ρόπαλου- ροπάλου
δίλεπτο- δίλεπτου	εγερτήριο- εγερτηρίου	σακίδιο- σακιδίου- σακιδίου

δισέγγονο- δισέγγονου	εγκώμιο- εγκωμίου	σταυρόλεξο- σταυρόλεξου- σταυρολέξου
δισκοπότηρο- δισκοπότηρου	εγχειρίδιο- εγχειριδίου	στέγαστρο- στέγαστρου- στεγάστρου
δισκοπρίονο – δισκοπρίονου	έδρανο- εδράνου	στιγμιότυπο- στιγμιότυπου- στιγμιοτύπου
δίφραγκο- δίφραγκου	εδώλιο- εδωλίου	στόχαστρο- στόχαστρου- στοχάστρου
εγγλεζόπουλο- εγγλεζόπουλου	έθιμο- εθίμου	σωληνάριο- σωληνάριου- σωληναρίου
εικοσάδραχμο- εικοσάδραχμου	εθνόσημο- εθνοσήμου	σωσίβιο- σωσίβιου- σωσιβίου
εικοσάρικο- εικοσάρικου	ειδοποιητήριο- ειδοποιητηρίου	ταχύμετρο- ταχύμετρου- ταχυμέτρου
εικοσόφραγκο- εικοσόφραγκου	ειδύλλιο- ειδυλλίου	τηλεχειριστήριο- τηλεχειριστήριου- τηλεχειριστηρίου
Ελεφαντόδοντο- ελεφαντόδοντου	ειδώλιο- ειδωλίου	τρίκυκλο- τρίκυκλου- τρικύκλου
ελιξίριο- ελιξίριου	είδωλο- ειδώλου	τρισεκατομμύριο- τρισεκατομμύριου- τρισεκατομμυρίου
ελκηθρο- έλκηθρου	εικονοστάσιο- εικονοστασίου	υπερωκεάνιο- υπερωκεάνιου- υπερωκεανίου
ελληνόπουλο- ελληνόπουλου	εισιτήριο- εισιτηρίου	υποσυνείδητο- υποσυνείδητου- υποσυνειδήτου
εμποροπάζαρο-εμποροπάζαρου	εκδοτήριο- εκδοτηρίου	υψόμετρο- υψόμετρου- υψομέτρου
εξάπορτο- εξάπορτου	έκδοχο- εκδόχου	φαγοκύτταρο- φαγοκύτταρου- φαγοκυττάρου

επαρχιωτόπουλο- επαρχιωτόπουλου	εκθετήριο- εκθετηρίου	φάρμακο- φάρμακου- φαρμάκου
επιστολόχαρτο- επιστολόχαρτου	εκκλησιαστήριο- εκκλησιαστηρίου	φθινόπωρο- φθινόπωρου- φθινοπώρου
εργόχειρο- εργόχειρου	εκκοκκιστήριο- εκκοκκιστηρίου	φθογγόσημο- φθογγόσημου- φθογγοσήμου
ερημόσπιτο- ερημόσπιτου	εκκολαπτήριο- εκκολαπτηρίου	φλόγιστρο- φλόγαστρου- φλογάστρου
έμαιο- έρμαιου	εκπαιδευτήριο- εκπαιδευτηρίου	φροντιστήριο- φροντιστηρίου- φροντιστηρίου
ζαχαροκάλαμο- ζαχαροκάλαμου	έλαιο- ελαίου	φυλλάδιο- φυλλάδιου- φυλλαδίου
ησυχαστήριο- ησυχαστηρίου	ελατήριο- ελατηρίου	φυτοφάρμακο- φυτοφάρμακου- φυτοφαρμάκου
θαλασσόνερο- θαλασσόνερου	έλατο- ελάτου	φυτώριο- φυτώριου- φυτωρίου
θρύψαλο- θρύψαλου	ελικοδρόμιο- ελικοδρομίου	φωτοαντίγραφο- φωτοαντίγραφου- φωτοαντιγράφου
θυροτηλέφωνο- θυροτηλέφωνου	ελικόπτερο- ελικοπτέρου	χαρτοκιβώτιο- χαρτοκιβώτιου- χαρτοκιβωτίου
κάγκελο- κάγκελου	εμβατήριο- εμβατηρίου	χαρτόσημο- χαρτόσημου- χαρτοσήμου
καλαμποκάλευρο- καλαμποκάλευρου	εμβόλιο- εμβολίου	χειριστήριο- χειριστηρίου- χειριστηρίου
καλαμποκέλαιο- καλαμποκέλαιου	έμβρυο- εμβρύου	χιλιόμετρο- χιλιόμετρου- χιλιομέτρου
κανελογαρίφαλο- κανελογαρίφαλου	εμπόδιο- εμποδίου	χρονόμετρο- χρονόμετρου- χρονομέτρου

καπνόφυλλο- καπνόφυλου	εμπορευματοκιβώτιο- εμπορευματοκιβωτίου	χρυσάνθεμο- χρυσάνθεμου- χρυσανθέμου
καπνοχώραφο- καπνοχώραφου	εμπόριο- εμπορίου	
καραβόπανο- караβόπανου	εμφιαλωτήριο- εμφιαλωτηρίου	
καραβόσκοινο- караβόσκοινου	ενδυματολόγιο- ενδυματολογίου	
κάρβουνο- κάρβουνου	ενεχυροδανειστήριο- ενεχυροδανειστηρίου	
καρεκλοπόδαρο- καρεκλοπόδαρου	ένζυμο- ενζύμου	
κασετόφωνο- κασετόφωνου	ενθύμιο- ενθυμίου	
κάστανο- κάστανου	ενοικιαστήριο-ενοικιαστηρίου	
κατακαλόκαιρο- κατακαλόκαιρου	ενοίκιο- ενοικίου	
καταμεσήμερο- καταμεσήμερου	ένσημο- ενσήμου	
καταχείμωνο- καταχείμωνου	ένστικτο- ενστίκτου	
καύκαλο- καύκαλου	έντερο- εντέρου	
κέρατο- κέρατου	έντομο- εντόμου	
κεφαλόσκαλο- κεφαλόσκαλου	εξιτήριο- εξιτηρίου	

κηροπήγιο- κηροπήγιου	έξοδο- εξόδου	
κλεφτόπουλο- κλεφτόπουλου	εξομολογητήριο- εξομολογητηρίου	
κληματόφυλλο- κληματόφυλλου	εορτολόγιο- εορτολογίου	
κλωσόπουλο- κλωσόπουλου	έπαθλο- επάθλου	
κολεγιάπαιδο- κολεγιάπαιδου	έπακρο- επάκρου	
κορόιδο- κορόιδου	επεισόδιο- επεισοδίου	
κορόμηλο- κορόμηλου	επιγονάτιο- επιγονατίου	
κόσκινο- κόσκινου	επίθετο- επιθέτου	
κότερο- κότερου	επικάρπιο- επικαρπίου	
κοτόπουλο- κοτόπουλου	επίκρανο- επικράνου	
κουβούκλιο- κουβούκλιου	επιμελητήριο- επιμελητηρίου	
κουκλοθέατρο- κουκλοθέατρου	επιμύθιο- επιμυθίου	
κουκλόσπιτο- κουκλόσπιτου	επίπεδο- επιπέδου	
κουρτινόξυλο- κουρτινόξυλου	έπιπλο- επίπλου	

κούτελο- κούτελου	επισκεπτήριο- επισκεπτηρίου	
κουτόχορτο- κουτόχορτου	επιτόκιο- επιτοκίου	
κούτσουρο- κούτσουρου	επώνυμο- επωνύμου	
κρασοβάρελο- κρασοβάρελου	εργαστήριο- εργαστηρίου	
κρασοπότηρο- κρασοπότηρου	εργοστάσιο- εργοστασίου	
κρατούμενο- κρατούμενου	εργοτάξιο- εργοταξίου	
κρησφύγετο- κρησφύγετου	ερείπιο-ερειπίου	
κρουαζιερόπλοιο- κρουαζιερόπλοιου	ερημητήριο- ερημητηρίου	
κυκλάμινο- κυκλάμινου	ερωτηματολόγιο-ερωτηματολογίου	
κύμινο- κύμινου	έσοδο- εσόδου	
κυνηγόσκυλο- κυνηγόσκυλου	εστιατόριο-εστιατορίου	
λάβαρα- λάβαρου	εσώρουχο- εσωρούχου	
λαδολέμονο – λαδολέμονου	ευαγγέλιο- ευαγγελίου	
λαδόξιδο- λαδόξιδου	ευλογητάριο- ευλογηταρίου	

λαδόπανο- λαδόπανου	ευρετήριο- ευρετηρίου	
λαδόχαρτο- λαδόχαρτου	ευρωδολάριο- ευρωδολαρίου	
λασπόλουτρο- λασπόλουτρου	ευρωκοινοβούλιο- ευρωκοινοβουλίου	
λασπόνερο- λασπόνερου	εύσημο- ευσήμου	
λάστιχο- λάστιχου	ευχολόγιο- ευχολογίου	
λάχανο- λάχανου	εφόδιο- εφοδίου	
λαχανόφυλλο- λαχανόφυλλου	ζάχαρο- ζαχάρου	
λεβεντόπαιδο- λεβεντόπαιδου	ζητούμενο- ζητουμένου	
λουκάνικο- λουκάνικου	ζιζάνιο- ζιζανίου	
λυκόπουλο- λυκόπουλου	ζώδιο- ζωδίου	
λυκόσκυλο- λυκόσκυλου	ζωεμπόριο- ζωεμπορίου	
μάγουλο- μάγουλου	ηλεκτρόνιο- ηλεκτρονίου	
μανάβικο- μανάβικου	ήλιον- ηλίου	
μανικετόκουμπο- μανικετόκουμπου	ηλιοστάσιο- ηλιοστασίου	

μάνταλο- μάνταλου	ημερολόγιο- ημερολογίου	
μαντρόσκυλο- ματρόσκυλου	ημερομίσθιο- ημερομισθίου	
μαρουλόφυλλο – μαρουλόφυλλου	ημερονύκτιο- ημερονυκτίου	
μαχαιροπίρουνο- μαχαιροπίρουνου	ημικόκλιο- ημικυκλίου	
μελισσοβότανο- μελισσοβότανου	ημισφαίριο- ημισφαιρίου	
μελισσόπουλο- μελισσόπουλου	ημιτόνιο- ημιτονίου	
μελομακάρονο- μελομακάρονου	ημίχρονο- ημιχρόνου	
μεροκάματο- μεροκάματου	ηφαίστειο- ηφαιστείου	
μερόνυχτο- μερόνυχτου	θέατρο- θέατρου	
μεσοβδόμαδο- μεσοβδόμαδου	θεμέλιο- θεμελίου	
μεσοκαλόκαιρο- μεσοκαλόκαιρου	θεραπευτήριο- θεραπευτηρίου	
μεσοχείμωνο- μισοχείμωνου	θέρετρο- θερέτρου	
μεταίχμιο- μεταίχμιου	θερμοκήπιο- θερμοκηπίου	
μικροαντίγραφο – μικροαντίγραφου	θερμόμετρο- θερμομέτρου	

μισάωρο- μισάωρου	θήλαστρο- θηλάστρου	
μισοφέγγαρο- μισοφέγγαρου	θησαυροφυλάκιο- θησαυροφυλακίου	
μοιρογνωμόνιο- μοιρογνωμόνιου	θυσιαστήριο- θυσιαστηρίου	
μονόζυγο- μονόζυγου	μάτιο- ματίου	
μονόλεπτο- μονόλεπτου	ισοζύγιο- ισοζυγίου	
μονόπετρο- μονόπετρου	ιώδιο- ιωδίου	
μοσχοκάρυδο- μοσχοκάρυδου	καθαριστήριο- καθαριστηρίου	
μοσχολίβανο- μοσχολίβανου	κάλιο- καλίου	
μοσχοσάπουννο- μοσχοσάπουννου	καλώδιο- καλωδίου	
μουστοκούλουρο- μουστοκούλουρου	καπνεργοστάσιο- καπνεργοστασίου	
μπακάλικο- μπακάλικου	καπνιστήριο- καπνιστηρίου	
μπακαλόχαρτο- μπακαλόχαρτου	καρτοτηλέφωνο- καρτοτηλεφώνου	
μπρόκολο- μπρόκολου	κατηγορητήριο- κατηγορητηρίου	
νεροπίστολο- νεροπίστολου	κατηγορούμενο- κατηγορουμένου	

νεροπότηρο- νεροπότηρου	κάτοπτρο- κατόπτρου	
νευρόσπαστο- νευρόσπαστου	καυσαέριο- καυσαερίου	
νησιωτόπουλο- νησιωτόπουλου	κείμενο- κειμένου	
νοικοκυροκόριτσο- νοικοκυροκόριτσου	κειμήλιο- κειμηλίου	
νοικοκυρόπαιδο- νοικοκυρόπαιδου	κεφάλαιο- κεφαλαίου	
νοικοκυρόσπιτο- νοικοκυρόσπιτου	κιβώτιο- κιβωτίου	
νούμερο- νούμερου	κίνητρο- κινήτρου	
νούφαρο- νούφαρου	κλιμακοστάσιο- κλιμακοστασίου	
ντοματόζουμο- ντοματόζουμου	κλωστήριο- κλωστηρίου	
νυφοπάζαρο- νυφοπάζαρου	κοιμητήριο- κοιμητηρίου	
νυχτολούλουδο- νυχτολούλουδου	κοινοβούλιο- κοινοβουλίου	
ξεροπήγαδο- ξεροπήγαδου	κολέγιο- κολεγίου	
ξερόχορτο- ξερόχορτου	κομμωτήριο- κομμωτηρίου	
ξεσκονόπανο- ξεσκονάπανου	κονδύλιο- κονδυλίου	

ξέφωτο- ξέφωτου	κοντάκιο- κοντακίου	
ξινόγαλο- ξινόγαλου	κοπήριο- κοπηρίου	
ξινόμηλο- ξινόμηλου	Κοράνιο- Κορανίου	
ξυλάγγουρο- ξυλάγγουρου	κρατητήριο- κρατητηρίου	
ξυλοπόδαρο- ξυλοπόδαρου	κτηματολόγιο- κτηματολογίου	
ξυλόφωνο- ξυλόφωνου	κτίριο- κτιρίου	
ομορφοκόριτσο- ομορφοκόριτσου	κύμβαλο-κυμβάλου	
ομορφόπαιδο- ομορφόπαιδου	κύπελλο- κυπέλλου	
παγόβουνο- παγόβουνου	κύτταρο- κυττάρου	
παγοπέδιλο- παγοπέδιλου	λαθρεμπόριο- λαθρεμπορίου	
παλιατζίδικο- παλιατζίδικου	λαρυγγοσκόπιο- λαρυγγοσκοπίου	
παλιόπαιδο- παλιόπαιδου	λεξιλόγιο- λεξιλογίου	
παλιόρουχο- παλιόρουχου	λημματολόγιο- λημματολογίου	
πανωσέντονο- πανωσέντονου	λύκειο- λυκείου	

παραθυρόφυλλο- παραθυρόφυλλου	μαθητολόγιο- μαθητολογίου	
παρατράγουδο- παρατράγουδου	μαιευτήριο- μαιευτηρίου	
πέδιλο- πέδιλου	μαλάκιο- μαλακίου	
πειραματόζωο πειραματόζωου	μαρτύριο- μαρτυρίου	
πενηντάδραχμο- πενηντάδραχμου	μαρτυρολόγιο- μαρτυρολογίου	
πενηντάρικο – πενηντάρικού	μαστίγιο- μαστιγίου	
πεντακοσάρικο- πεντακοσάρικου	μέγαρο- μεγάρου	
πεντόβολο- πεντόβολου	μερίδιο- μεριδίου	
πεντοχίλιαρο- πεντοχίλιαρο	μεσονύκτιο- μεσονυκτίου	
περιβραχιόνιο- περιβραχιόνιου	μετάλλιο- μεταλλίου	
περίγελο- περίγελου	μέταλλο- μετάλλου	
περιδέραιο- περιδέραιου	μετέωρο- μετεώρου	
περίπολο- περίπολου	μέτωπο – μετώπου	
πετροκέρασο- πετροκέρασου	μητρώνυμο- μητρωνύμου	

πικραμύδαλο- πικραμύδαλου	μηχανοστάσιο- μηχανοστασίου	
πλανητάριο- πλανητάριου	μικρεμπόριο- μικρεμπορίου	
πλατανόφυλλο- πλατανόφυλλου	μικροαντικείμενο- μικροαντικειμένου	
πλατύσκαλο- πλατύσκαλου	μικρόβιο- μικροβίου	
πλουσιόπαιδο- πλουσιόπαιδου	μικρογραμμάριο- μικρογραμμαρίου	
πλουσιόσπιτο- πλουσιόσπιτου	μικροέξοδο- μικροεξόδου	
πολύμπριζο- πολύμπριζου	μικροέπιπλο- μικροεπίπλου	
πόμολο- πόμολου	μικροσκόπιο- μικροσκοπίου	
ποντικοφάρμακο- ποντικοφάρμακου	μισθολόγιο- μισθολογίου	
ποταμόπλοιο- ποταμόπλοιου	μνημόνιο – μνημονίου	
πούπουλο- πούπουλου	μνημόσυνο- μνημοσύνου	
πριγκιπόπουλο- πριγκιπόπουλου	μονοξείδιο- μονοξειδίου	
προσκέφαλο- προσκέφαλου	μονοπώλιο - μονοπωλίου	
πρόσφορο- πρόσφορου	μόριο- μορίου	

προσφυγόπουλο- προσφυγόπουλου	μυστήριο- μυστηρίου	
πρωτοπαλικάρο- πρωτοπαλικάρου	ναρκοπέδιο- ναρκοπεδίου	
πυρότουβλο- πυρότουβλου	νάτριο- νατρίου	
ροδόνερο- ροδόνερου	ναυάγιο- ναυαγίου	
ροδοπέταλο- ροδοπέταλου	νετρόνιο- νετρονίου	
ρυζόγαλο- ρυζόγαλου	νήπιο- νηπίου	
ρυζόχαρτο- ρυζόχαρτου	νομοσχέδιο- νομοσχεδίου	
σάβανο- σάβανου	νοσηλευτήριο- νοσηλευτηρίου	
σαββατόβραδο- σαββατόβραδου	ξηραντήριο- ξηραντηρίου	
σαββατοκύριακο- σαββατοκύριακου	οικόπεδο- οικοπέδου	
σαπιοκάραβο- σαπιοκάραβου	οικόσημο- οικοσήμου	
σαπουνόνερο- σαπουνόνερου	ολιγοπώλιο- ολιγοπωλίου	
σαράβαλο- σαράβαλου	ομόλογο- ομολόγου	
σέλινο- σέλινου	όνειρο- ονειρίου	
σήμαντρο- σήμαντρου	οξειδίο- οξειδίου	

σίδηρο- σίδηρου	οπλοστάσιο- οπλοστασίου	
σιδερόπανο- σιδερόπανου	όργανο- οργάνου	
σιδεροπρίονο- σιδεροπρίονου	όριο- ορίου	
σιτάλευρο- σιτάλευρο	ορμητήριο- ορμητηρίου	
σκλαβοπάζαρο- σκλαβοπάζαρου	οροπέδιο- οροπεδίου	
σκουπιδιάρικο- σκουπιδιάρικου	όσπριο- οσπρίου	
σκουπόξυλο- σκουπόξυλου	οστεοφυλάκιο- οστεοφυλακίου	
σκυλόδοντο- σκυλόδοντου	όστρακο- οστράκου	
σκυλόψαρο- σκυλόψαρου	παγοδρόμιο- παγοδρομίου	
σούρουπο- σούρουπου	παίγνιο- παιγνίου	
σπανακόρυζο- σπανακόρυζου	πανελλήνιο- πανελληνίου	
σπирτόκουτο- σπирτόκουτου	панεπιστήμιο- πανεπιστημίου	
σπληνάντερο- σπληνάντερου	παρασκήνιο- παρασκηνίου	
σπορέλαιο- σπορέλαιου	παρατηρητήριο- παρατηρητηρίου	
σταγονόμετρο- σταγονόμετρου	παραχωρητήριο- παραχωρητηρίου	
σταυροκατσάβιδο- σταυροκατσάβιδου	παρεμπόριο- παρεμπορίου	

σταφιδόψωμο- σταφιδόψωμου	πατρώνυμο- πατρωνύμου	
στραβόξυλο- στραβόξυλου	πεζοδρόμιο- πεζοδρομίου	
συνεπακόλουθο- συνεπακόλουθου	πειστήριο- πειστηρίου	
σύννεφο- σύννεφου	πεντάγραμμο- πενταγράμμου	
συρματόσκοινο- συρματόσκοινου	περιεχόμενο- περιεχομένου	
σφουγγαρόπανο- σφουγγαρόπανου	περιήλιο- περιήλιου	
τάλιρο- τάλιρου	περιθώριο- περιθωρίου	
ταξίμετρο- ταξίμετρου	περικόρπιο- περικαρπίου	
τραπεζομάντιλο- τραπεζομάντιλου	περίπτερο- περιπτέρου	
τραπεζομάχαιρο- τραπεζομάχαιρου	πέταλο- πετάλου	
τραπουλόχαρτο- τραπουλόχαρτου	πετρέλαιο- πετρελαίου	
τρίποδο- τρίποδου	πηδάλιο- πηδαλίου	
τρίποντο- τρίποντου	πιλοτήριο- πιλοτηρίου	
τρισέγγονο- τρισέγγονου	πινάκιο- πινακίου	
τροχόσπιτο- τροχόσπιτου	πλαίσιο- πλαισίου	
τρυποκάρυδο- τρυποκάρυδου	πλακίδιο- πλακιδίου	

τσάμικο- τσάμικου	πληκτρολόγιο- πληκτρολογίου	
τσιγαρόχαρτο- τσιγαρόχαρτου	πλυντήριο- πλυντηρίου	
τσίπουρο- τσίπουρου	ποδηλατοδρόμιο- ποδηλατοδρομίου	
τσοπανόσκυλο- τσοπανόσκυλου	ποίμνιο- ποιμνίου	
ύπαιθρο- ύπαιθρου	ποινολόγιο- ποινολογίου	
υπόβαθρο- υπόβαθρου	πολύγωνο- πολυγώνου	
υποκατάστατο- υποκατάστατου	προάστιο- προαστίου	
υπονοούμενο- υπονοούμενου	προσκλητήριο- προσκλητηρίου	
υπόστεγο- υπόστεγου	πρόστιμο- προστίμου	
φασκόμηλο- φασκόμηλου	προσχέδιο- προσχεδίου	
φιλότιμο- φιλότιμου	πρόσωπο- προσώπου	
φίμωτρο- φίμωτρου	πρωτόκολλο- πρωτοκόλλου	
φλάουτο- φλάουτου	πτερύγιο- πτερυγίου	
φραγκοστάφυλο- φραγκοστάφυλου	ραδιόφωνο- ραδιοφώνου	
φωτοστέφανο- φωτοστέφανου	σάκχαρο- σακχάρου	
χαμόγελο- χαμόγελου	σεμινάριο- σεμιναρίου	

χαμόκλαδο- χαμόκλαδου	σενάριο- σεναρίου	
χαμόσπιτο- χαμόσπιτου	σημειωματάριο- σημειωματαρίου	
χαρτομάντιλο- χαρτομάντιλου	σκάνδαλο- σκανδάλου	
χασαπόχαρτο- χασαπόχαρτου	σκέπαστρο- σκεπάστρου	
χειρόφρενο- χειρόφρενου	σκευοφυλάκιο- σκευοφυλακίου	
χιλιάρικο- χιλιάρικού	σκοπευτήριο- σκοπευτηρίου	
χιονόνερο- χιονόνερου	σπήλαιο- σπηλαίου	
χιονοπέδιλο- χιονοπέδιλου	σπουδαστήριο- σπουδαστηρίου	
χριστιανόπουλο- χριστιανόπουλου	στάδιο- σταδίου	
χριστόψωμο- χριστόψωμου	σταφιδεμπόριο- σταφιδεμπορίου	
χρυσόψαρο- χρυσόψαρου	στεγνοκαθαριστήριο- στεγνοκαθαριστηρίου	
χωριατόπουλο- χωριατόπουλου	στεγνωτήριο- στεγνωτηρίου	
χωριατόσπιτο- χωριατόσπιτου	στηθοσκόπιο- στηθοσκοπίου	
ψαροκάικο- ψαροκάικου	στόμιο- στομίου	
ψαροκόκαλο- ψαροκόκαλου	στρατόπεδο- στρατοπέδου	
ψαροντούφεκο- ψαροντούφεκου	στρωματίδιο- στρωματιδίου	

ψευδώνυμο- ψευδώνυμου	συλλαλητήριο- συλλαλητηρίου	
ψίχουλο- ψίχουλου	συμβόλαιο- συμβολαίου	
ψωμομάχαιρο- ψωμομάχαιρου	σύμβολο- συμβόλου	
	συμβούλιο- συμβουλίου	
	συμπόσιο- συμποσίου	
	σύμφωνο- συμφώνου	
	σύνδρομο- συνδρόμου	
	συνέδριο- συνεδρίου	
	συνοικέσιο- συνοικεσίου	
	σύνολο- συνόλου	
	σύνορο- συνόρου	
	συνταγολόγιο- συνταγολογίου	
	συσκευαστήριο- συσκευαστηρίου	
	συσσίτιο - συσσιτίου	
	σφυγμόμετρο- σφυγμομέτρου	
	σχεδιαστήριο- σχεδιαστηρίου	

	σχέδιο- σχεδίου	
	σχόλιο- σχολίου	
	σωματίδιο- σωματιδίου	
	τάλαντο- ταλάντου	
	ταμιευτήριο- ταμιευτηρίου	
	τεκμήριο- τεκμηρίου	
	τελεσίγραφο- τελεσιγράφου	
	τεμάχιο- τεμαχίου	
	τεταρτημόριο- τεταρτημορίου	
	τέταρτο- τετάρτου	
	τετράγωνο- τετραγώνου	
	τετράδιο- τετραδίου	
	τηλεσκόπιο- τηλεσκοπίου	
	τηλέφωνο- τηλεφώνου	
	τιμολόγιο- τιμολογίου	
	τοπωνύμιο- τοπωνυμίου	

	τρίγωνο- τριγώνου	
	τρίπτυχο- τριπτύχου	
	τριώδιο- τριωδίου	
	τρόπαιο- τροπαίου	
	τροπάριο- τροπαρίου	
	τρόφιμο- τροφίμου	
	τροχιστήριο- τροχιστηρίου	
	τύμπανο- τυμπάνου	
	υγραέριο- υγραερίου	
	υμνολόγιο- υμνολογίου	
	υπνοδωμάτιο- υπνοδωματίου	
	υποβρύχιο- υποβρυχίου	
	υπόγειο- υπογείου	
	υποζύγιο- υποζυγίου	
	υποκείμενο – υποκειμένου	
	υποσύνολο- υποσυνόλου	

	φαινόμενο – φαινομένου	
	φαρμακεμπόριο- φαρμακεμπορίου	
	φθόριο- φθορίου	
	φρεάτιο- φρεατίου	
	φρούριο- φρουρίου	
	φυλάκιο- φυλακίου	
	φυσίγγιο- φυσιγγίου	
	φυτολόγιο- φυτολογίου	
	χαρτοφυλάκιο- χαρτοφυλακίου	
	χιτώνιο- χιτωνίου	
	χλώριο- χλωρίου	
	χοιροστάσιο- χοιροστασίου	
	χρηματιστήριο- χρηματιστηρίου	
	χρηματοκιβώτιο- χρηματοκιβωτίου	
	χρωματολόγιο- χρωματολογίου	
	χυτήριο- χυτηρίου	

	ψαλτήριο- ψαλτηρίου	
	ψηφοδέλτιο- ψηφοδελτίου	
	ψυχοφάρμακο- ψυχοφαρμάκου	
	ωράριο- ωραρίου	
	ωρολόγιο- ωρολογίου	
	ωρομίσθιο- ωρομισθίου	
	ωροσκόπιο- ωροσκοπίου	

Πίνακας 4. Παροξύτονα Θηλυκά Ουσιαστικά σε -α		Πίνακας 5. Προπαροξύτονα Θηλυκά Ουσιαστικά σε -α	
Τονίζονται στην παραλήγουσα στη γενική πληθυντικού ⁴⁵	Τονίζονται στη λήγουσα στη γενική πληθυντικού ⁴⁶	Τονίζονται στην παραλήγουσα στη γενική πληθυντικού ⁴⁷	Τονίζονται στη λήγουσα στη γενική πληθυντικού ⁴⁸
α) πολλά ουσιαστικά που λήγουν σε -άδα, -ίδα, -ούδα	α) μερικά κύρια ονόματα Για παράδειγμα: Βρυξέλλες- Βρυξελλών Θερμοπύλες- Θερμοπυλών Ινδίες- Ινδιών	α) όλα τα ουσιαστικά που λήγουν σε -ότητα και -ύτητα	α) όλα τα ουσιαστικά που λήγουν σε -τρια, -αινα, -ισσα Για παράδειγμα: μαθήτρια- μαθητριών λύκαινα- λυκαινών βασίλισσα- βασιλισσών
αγελάδα- αγελάδων	β) τα περισσότερα από τα υπόλοιπα παροξύτονα θηλυκά ουσιαστικά σε -α	β) άλλα ουσιαστικά	β) όλα τα αφηρημένα ουσιαστικά σε -εια, -ια ή -οια
αγριάδα- αγριάδων		έλικα- ελίκων	γ) τα περισσότερα από τα υπόλοιπα προπαροξύτονα θηλυκά ουσιαστικά σε -α
αμοιβάδα- αμοιβάδων		έριδα- ερίδων	
ασπράδα- ασπράδων	κλίμακα- κλιμάκων		

⁴⁵ Κλιτικό παράδειγμα O26 (μητέρα- μητέρας- μητέρες), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

⁴⁶ Κλιτικό παράδειγμα O25 (ώρα- ώρας- ώρες), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

⁴⁷ Κλιτικό παράδειγμα O28 (σάλπιγγα- σάλπιγγας- σάλπιγγες), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

⁴⁸ Κλιτικό παράδειγμα O27 (θάλασσα- θάλασσας- θάλασσες), σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html).

αφηρημάδα- αφηρημάδων		λάρνακα- λαρνάκων	
αχηβάδα- αχηβάδων		μάστιγα- μαστίγων	
βαρκάδα- βαρκάδων		όρνιθα- ορνίθων	
βραχνάδα- βραχνάδων		πέρδικα- περδίκων	
βυσσινάδα- βυσσινάδων		πτέρυγα- πτερύγων	
γενειάδα- γενειάδων		σάλπιγγα- σαλπίγγων	
γρηγοράδα- γρηγοράδων		σήραγγα- σηράγγων	
δεκάδα- δεκάδων		στροφήγγα- στροφίγγων	
δυάδα- δυάδων		σύριγγα- συρίγγων	
δωδεκάδα- δωδεκάδων			
εικοσάδα- εικοσάδων			
εκατοντάδα- εκατοντάδων			
ελαφράδα- ελαφράδων			
εντεκάδα- εντεκάδων			
εξάδα- εξάδων			
εξυπνάδα- εξυπνάδων			
εφτάδα- εφτάδων			
ζαλάδα- ζαλάδων			

ζωηράδα- ζωηράδων			
θαμπάδα- θαμπάδων			
καντάδα- καντάδων			
κιτρινάδα- κιτρινάδων			
κοιλάδα- κοιλάδων			
κοκκινάδα- κοκκινάδων			
κρυάδα- κρυάδων			
λαμπάδα- λαμπάδων			
λεμονάδα- λεμονάδων			
λιακάδα- λιακάδων			
μακαρονάδα- μακαρονάδων			
μαντινάδων			
μαρμελάδα- μαρμελάδων			
νιφάδα- νιφάδων			
νοστιμάδα- νοστιμάδων			
ογδοντάδα- ογδοντάδων			
ομάδα- ομάδων			
ομορφάδα- ομορφάδων			

οχτάδα- οχτάδων			
παραφυάδα- παραφυάδων			
πεδιάδα- πεδιάδων			
πεντάδα- πεντάδων			
πονηράδα- πονηράδων			
πορτοκαλάδα- πορτοκαλάδων			
πρασινάδα- πρασινάδων			
σαπουνάδα- σαπουνάδων			
στιβάδα- στιβάδων			
στρογγυλάδα- στρογγυλάδων			
στρωματσάδα- στρωματσάδων			
συννυφάδα- συννυφάδων			
τετράδα- τετράδων			
τριάδα- τριάδων			
τρυφεράδα- τρυφεράδων			
φασολάδα- φασολάδων			
φεγγαράδα- φεγγαράδων			
φοράδα- φοράδων			

φρεσκάδα- φρεσκάδων			
φυλλάδα- φυλλάδων			
χαραμάδα- χαραμάδων			
χιλιάδα- χιλιάδων			
χιονοστιβάδα- χιονοστιβάδων			
χλωμάδα- χλωμάδων			
αγουρίδα- αγουρίδων			
αιγίδα- αιγίδων			
ακίδα- ακίδων			
ακρίδα- ακρίδων			
ακροστιχίδα- ακροστιχίδων			
αλυσίδα- αλυσίδων			
ασπίδα- ασπίδων			
ατσίδα- ατσίδων			
αχτίδα- αχτίδων			
βαθμίδα- βαθμίδων			
βαλβίδα- βαλβίδων			
βλεφαρίδα- βλεφαρίδων			

βολίδα- βολίδων			
βραχονησίδα- βραχονησίδων			
γαρίδα- γαρίδων			
γλιστρίδα- γλιστρίδων			
γραφίδα- γραφίδων			
δεσμίδα- δεσμίδων			
δεσποινίδα- δεσποινίδων			
διημερίδα- διημερίδων			
δικλίδα- δικλίδων			
δροσοσταλίδα- δροσοσταλίδων			
ελπίδα- ελπίδων			
επετηρίδα- επετηρίδων			
επιγονατίδα- επιγονατίδων			
επιδερμίδα- επιδερμίδων			
επικεφαλίδα- επικεφαλίδων			
επιφυλλίδα- επιφυλλίδων			
επωμίδα- επωμίδων			
εσπερίδα- εσπερίδων			

εφημερίδα- εφημερίδων			
ηλιαχτίδα- ηλιαχτίδων			
ημερίδα- ημερίδων			
θερμίδα- θερμίδων			
θερμοκοιτίδα- θερμοκοιτίδων			
ιστιοσανίδα- ιστιοσανίδων			
καραβίδα- καραβίδων			
καραωτίδα- καραωτίδων			
καταγίδα- καταγίδων			
κατσαρίδα- κατσαρίδων			
κερκίδα- κερκίδων			
κηλίδα- κηλίδων			
κληρωτίδα- κληρωτίδων			
κοιτίδα- κοιτίδων			
κοτσίδα- κοτσίδων			
κουκκίδα- κουκκίδων			
λαβίδα- λαβίδων			
λεπίδα- λεπίδων			

λουρίδα- λουρίδων			
μαρίδα- μαρίδων			
μερίδα- μερίδων			
ναυαρχίδα- ναυαρχίδων			
νεράιδα- νεράιδων			
νησίδα- νησίδων			
νυχτερίδα- νυχτερίδων			
οβίδα – οβίδων			
οδοντογλυφίδα- οδοντογλυφίδων			
παγίδα- παγίδων			
πανίδα- πανίδων			
παρεγκεφαλίδα- παραγκεφαλίδων			
παρτίδα- παρτίδων			
παρωνυχίδα- παρωνυχίδων			
παρωπίδα- παρωπίδων			
πατρίδα- πατρίδων			
πετρελαιοκηλίδα- πετρελαιοκηλίδων			
πινακίδα- πινακίδων			

πιτυρίδα- πιτυρίδων			
πλεξίδα- πλεξίδων			
ποντικοπαγίδα- ποντικοπαγίδων			
προβοσκίδα- προβοσκίδων			
πυγολαμπίδα- πυγολαμπίδων			
πυξίδα- πυξίδων			
πυραμίδα- πυραμίδων			
ρυτίδα – ρυτίδων			
σανίδα- σανίδων			
σελίδα- σελίδων			
σταφίδα- σταφίδων			
σφραγίδα- σφραγίδων			
τσιμπίδα- τσιμπίδων			
τσουκνίδα- τσουκνίδων			
τυραννίδα- τυραννίδων			
υφαλοκρηπίδα- υφαλοκρηπίδων			
φακίδα- φακίδων			
φυσάλίδα- φυσάλίδων			

φωτοβολίδα- φωτοβολίδων			
χειροβομβίδα- χειροβομβίδων			
χοροεσπερίδα- χοροεσπερίδων			
χρυσαλλίδα- χρυσαλλίδων			
ψαλίδα- ψαλίδων			
ψηφίδα- ψηφίδων			
ωτοασπίδα- ωτοασπίδων			
αρκούδα- αρκούδων			
βερμούδα- βερμούδων			
καλιακούδα- καλιακούδων			
πεταλούδα- πεταλούδων			
β) πολλά ουσιαστικά που λήγουν σε - όνα και -ώνα			
αλκυόνα- αλκυόνων			
αμαζόνα- αμαζόνων			
αρραβόνα- αρραβόνων			
εικόνα- εικόνων			
λεγεόνα- λεγεόνων			
σταγόνα- σταγόνων			

τερηδόνα- τερηδόνων			
γ) άλλα ουσιαστικά			
ακριβοθυγατέρα- ακριβοθυγατέρων			
ακτίνα- ακτίνων			
ζωστήρα- ζωστήρων			
θερμοφόρα- θερμοφόρων			
θυγατέρα- θυγατέρων			
κατακλείδα- κατακλείδων			
μητέρα- μητέρων			
σειρήνα- σειρήνων			
σοκολατίνα- σοκολατίνων			
φτερούγα- φτερούγων			
χλαμύδα- χλαμύδων			

3. Καταγραφή αριθμού αποτελεσμάτων εμφάνισης και παραδειγμάτων χρήσης περιπτώσεων μορφολογικής ποικιλίας

Με δεδομένο ότι η παρούσα εργασία αποτελεί εργασία εξαμήνου, και συνεπώς η έκτασή της είναι σε κάποιο βαθμό περιορισμένη, η καταγραφή του αριθμού των αποτελεσμάτων εμφάνισης καθώς και των παραδειγμάτων χρήσης περιπτώσεων μορφολογικής ποικιλίας θα περιοριστεί μόνο στην περίπτωση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ και συγκεκριμένα στην περίπτωση εκείνων των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ για τους οποίους προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης.

3.1. Μεθοδολογία

Αρχικά, έγινε καταγραφή των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ με τη βοήθεια του Λεξικού της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη. Από την αναζήτηση αυτή προέκυψαν τρία κλιτικά παραδείγματα: το E7 κατά το τραχύς με 11 καταχωρήσεις, το E7α κατά το ευθύς με 10 καταχωρήσεις και το E7 και E7α με 1 καταχώρηση κατά το βαρύς. Έτσι, τα επίθετα ταξινομήθηκαν σε 3 κατηγορίες ανάλογα με το κλιτικό παράδειγμα το οποίο ανήκουν:

1^η Κατηγορία: Μόνο νεοελληνική κλίση (κλιτικό παράδειγμα E7),

2^η Κατηγορία: Μόνο λόγια κλίση (κλιτικό παράδειγμα E7α) και

3^η Κατηγορία: Και νεοελληνική και λόγια κλίση (κλιτικά παραδείγματα E7 και E7α)

Ωστόσο, επειδή για την πλειοψηφία των επιθέτων που ανήκουν στο κλιτικό παράδειγμα της νεοελληνικής κλίσης (κλιτικό παράδειγμα E7), παρατηρήθηκε πως προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης –όχι μόνο από το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής αλλά και από το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002)- στον πίνακα συμπεριλαμβάνονται και οι συγκεκριμένοι τύποι.

Αναφορικά με τους λόγιους αυτούς τύπους, θεωρήθηκε χρήσιμη στη συνέχεια η αναζήτηση και η καταγραφή παραδειγμάτων χρήσης αλλά και του αριθμού αποτελεσμάτων εμφάνισης των τύπων αυτών, όπως αυτά απαντώνται σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων. Πεδίο αναζήτησης αποτέλεσε η μηχανή αναζήτησης Google καθώς προσφέρει πολύ μεγάλο αριθμό κειμένων.

3.2. Καταγραφή αριθμού αποτελεσμάτων εμφάνισης και παραδειγμάτων χρήσης των λόγιων τύπων

- **οι αψείς (αρσ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 110 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *αψείς*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*αψείς κοκορομάχοι*» παρατηρήθηκε ότι έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης και απαντάται σχεδόν αποκλειστικά σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε διαφόρων ειδών κείμενα
αψείς κοκορομάχοι*
αψείς διάλογοι*
αψείς άνδρες
αψείς συνομιλητές
αψείς άνθρωποι
αψείς παραβάτες
αψείς ρόλοι
αψείς συμπατριώτες
αψείς κάτοικοι
αψείς στίχοι

- **η βαθεία (θηλ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 297 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. πολιτικού, θρησκευτικού, ιατρικού, φιλοσοφικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *βαθεία*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*βαθεία*

τομή» παρατηρήθηκε ότι έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης και απαντάται αποκλειστικά σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα φιλοσοφικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου
βαθεία τομή*	βαθεία καρδιά*	βαθεία φλεβική θρόμβωση*	βαθεία αύλαξ*
βαθεία ακινησία	βαθεία πτωχεία*	βαθεία δήξη	βαθεία σάλπιγξ*
βαθεία βουτιά	βαθεία εξομολόγηση	βαθεία υποθερμία*	βαθεία θάλασσα*
βαθεία εμπλοκή	βαθεία πίστη*	βαθεία φωνή	βαθεία στέρνα
	βαθεία ευλάβεια	βαθεία εισπνοή	
	βαθεία ομολογία	βαθεία διαταραχή	
	βαθεία αυτογνωσία	βαθεία καταστολή	
	βαθεία ζωή	βαθεία αναλγησία	
	βαθεία κόλαση	βαθεία μυϊκή σύσπαση	
	βαθεία ταπείνωση		
Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα			
βαθεία συντήρηση			
βαθεία κατάψυξη*			
βαθεία ψύξη			
βαθεία κοίλανση			
βαθεία θλίψη*, βαθεία οδύνη*			
βαθεία δομή* (≠ επιφανειακή δομή)			
βαθεία γνώση*			
βαθεία επιθυμία			
βαθεία ζεύξη			
βαθεία συναίσθηση			
βαθεία ανάγκη			
βαθεία βαρηκοΐα			
βαθεία κριτική			
βαθεία εκτίμηση			
βαθεία οργάνωση			

βαθεία τεχνογνωσία
βαθεία συγκίνηση
βαθεία κοίτη
βαθεία χαράδρα
βαθεία πεποίθηση
βαθεία αγάπη
βαθεία μόρφωση
βαθεία συνείδηση
βαθεία αυτοπεποίθηση
βαθεία σκιά
βαθεία μάθηση
βαθεία αίσθηση
βαθεία διαίρεση
βαθεία σύγκρουση
βαθεία πείρα
βαθεία αντίφαση
βαθεία μελέτη
βαθεία ανησυχία
βαθεία αντίθεση
βαθεία διδασκαλία
βαθεία εντύπωση

- **του βαθέος (αρσ. και ουδ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 162 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. πολιτικού, θρησκευτικού, ιατρικού, φιλοσοφικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *βαθέος*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*βαθέος κράτους*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης και απαντάται αποκλειστικά σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
βαθέος κράτους *	βαθέος όρθρου	βαθέος μίσους
βαθέος (πολιτικού) κόμματος*		βαθέος σύμπαντος
βαθέος συστήματος		

- **οι βαθείς (αρσ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 351 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. πολιτικού, θρησκευτικού, ιατρικού, φιλοσοφικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *βαθείς*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*βαθείς γνώστες*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα φιλοσοφικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου
βαθείς μετασχηματισμοί*	βαθείς Εβραίοι	βαθείς θύλακοι	βαθείς στίχοι
	βαθείς στεναγμοί	βαθείς μύες	βαθείς χαρακτήρες
			βαθείς βραχίονες
			βαθείς στοχασμοί*
Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα			
βαθείς γνώστες*			
βαθείς δεσμοί*			
βαθείς σύνδεσμοι			
βαθείς στροβιλισμοί			
βαθείς σεισμοί			
βαθείς ερευνητές			
βαθείς διαλύτες			

βαθείς οικολόγοι
βαθείς ορίζοντες
βαθείς κλωνισμοί
βαθείς υδροφορείς
βαθείς ωκεανοί
βαθείς συλλογισμοί/ διαλογισμοί*
βαθείς στόχοι
βαθείς φόβοι
βαθείς δεσμοί
βαθείς πυλώνες
βαθείς κόλποι
βαθείς στοχαστές
βαθείς πόθοι*
βαθείς τραυματισμοί

- **τα βαθέα (ουδ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 260 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διάφορων ειδών κείμενα (π.χ. πολιτικού, θρησκευτικού, ιατρικού, φιλοσοφικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *βαθέα*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*βαθέα ύδατα*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα φιλοσοφικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου
βαθέα κατεστημένα	βαθέα νοήματα	βαθέα έλκη (≠ επιφανειακά)	βαθέα λαγκάδια*
βαθέα κράτη	βαθέα σκότη		βαθέα νερά ^{*49}

⁴⁹ [...] να κολυμβήσω εις τα βαθέα, άπατα νερά [...] (Όνειρο στο Κύμα, Α. Παπαδιαμάντης).

βαθέα θεμέλια			βαθέα λουτρά
Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα			
βαθέα ύδατα*			
βαθέα οργώματα			
βαθέα νομικά			
βαθέα χαρακτηριστικά			
βαθέα χημικά			
βαθέα πεδία			
βαθέα ορύγματα			
βαθέα άδυστα			
βαθέα συλλυπητήρια			
βαθέα χρώματα			
βαθέα στρώματα			
βαθέα αισθήματα			

- **των βαθέων (αρσ. και ουδ.)**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 289 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. ιατρικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *βαθέων*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*βαθέων υδάτων*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
βαθέων φλεβών*	βαθέων υδάτων*
βαθέων μυών	βαθέων εκμεταλλεύσεων
βαθέων νευρωνικών δικτύων	βαθέων αποστραγγίσεων
	βαθέων διαλυτών
	βαθέων χάλκινων πνευστών
	βαθέων εκφορτίσεων

- των βαθειών (θηλ.)

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 231 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. πολιτικού, ιατρικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *βαθειών*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*βαθειών ρυτίδων*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα πολιτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
βαθειών αλλαγών*	βαθειών φλεβών	βαθειών ρυτίδων*
βαθειών ανακατατάξεων*	βαθειών αναπνοών	βαθειών δομών*
βαθειών μεταρρυθμίσεων*	βαθειών κοιλοτήτων	βαθειών συνδέσεων
βαθειών τομών*	βαθειών πληγών	βαθειών ριζών
βαθειών κρίσεων*		βαθειών πτυχών
βαθειών ανεπαρκειών*		βαθειών κοιλάδων
		βαθειών παγίδων
		βαθειών αισθήσεων
		βαθειών αναγκών
		βαθειών εκσκαφών
		βαθειών δυνάμεων
		βαθειών θεμελιώσεων
		βαθειών αντιλήψεων
		βαθειών γραμμών
		βαθειών εννοιών
		βαθειών καταγραφών
		βαθειών χορδών
		βαθειών προθέσεων
		βαθειών αληθειών
		βαθειών γεωτρήσεων
		βαθειών καταδύσεων
		βαθειών γνώσεων

		βαθειών εστιών
		βαθειών μεταλλάξεων
		βαθειών σηράγγων

- **η δασεία (θηλ.)**

Για τον λόγιο τύπο, *δασεία*, όλα τα αποτελέσματα (136) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν αποκλειστικά τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό⁵⁰ (*δασεία*: ένα από τα δύο πνεύματα της ελληνικής γλώσσας) και όχι ως επίθετο.

- **του δασέος (αρσ. και ουδ.)**

Για τον λόγιο τύπο, *δασέος*, σχεδόν όλα τα αποτελέσματα (128) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό (ουσιαστικοποιημένο επίθετο) και όχι ως επίθετο. Προβλέπονται βέβαια κάποια ελάχιστα παραδείγματα χρήσης του συγκεκριμένου τύπου, όπως: «*κατασκίου δασέος*» (*συναντάται σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου*), «*δασέος πνεύματος*», «*δασέος ήχου*».

- **οι δασείς (αρσ.)**

Για τον λόγιο τύπο, *δασείς*, σχεδόν όλα τα αποτελέσματα (109) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό (ουσιαστικοποιημένο επίθετο) και όχι ως επίθετο. Προβλέπονται βέβαια κάποια ελάχιστα παραδείγματα χρήσης του συγκεκριμένου τύπου, όπως: «*δασείς φθόγγοι*», «*δασείς λόγιοι*» (*κείμενα φιλοσοφικού περιεχομένου*), «*δασείς ήχοι*», «*δασείς τόποι*».

- **τα δασέα (ουδ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *δασέα*, σχεδόν όλα τα αποτελέσματα (101) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό (ουσιαστικοποιημένο επίθετο) και όχι ως επίθετο. Προβλέπονται βέβαια κάποια ελάχιστα παραδείγματα χρήσης του συγκεκριμένου τύπου, όπως: *δασέα σύμφωνα*, «*δασέα δέντρα*».

⁵⁰ Ουσιαστικοποιημένο επίθετο

- **των δασέων (αρσ. και ουδ.)**

Για τον λόγιο τύπο, *δασέων*, σχεδόν όλα τα αποτελέσματα (126) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό (ουσιαστικοποιημένο επίθετο) και όχι ως επίθετο. Προβλέπονται βέβαια κάποια ελάχιστα παραδείγματα χρήσης του συγκεκριμένου τύπου, όπως: «*δασέων συμφώνων*», «*δασέα φθόγγων*».

- **των δασειών (θηλ.)**

Για τον λόγιο τύπο, *δασειών*, όλα τα αποτελέσματα (28) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν αποκλειστικά τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό⁵¹ (δασεία: ένα από τα δύο πνεύματα της ελληνικής γλώσσας) και όχι ως επίθετο.

- **η παχεία (θηλ.)**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 147 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. θρησκευτικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *παχεία*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*παχεία γαστήρ*» (συναντάται σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου) έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
<i>παχεία γαστήρ*</i>	<i>παχεία ομίχλη*</i>
	<i>παχεία ύλη</i>
	<i>παχεία σταγόνα*</i>
	<i>παχεία υπερκεράτωση</i>
	<i>παχεία δραχμή</i>
	<i>παχεία καμπύλη</i>

⁵¹ Ουσιαστικοποιημένο επίθετο

	παχεία ρίζα
	παχεία επίστρωση*

- **του παχέος (αρσ. και ουδ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *παχέος*, όλα τα αποτελέσματα (139) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν αποκλειστικά το παράδειγμα «*παχέος εντέρου*» (συναντάται κυρίως σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου).

- **της παχείας (θηλ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 114 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. θρησκευτικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *παχείας*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*παχείας κοιλάδος*» (απαντάται κυρίως σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου) έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου	Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
παχείας κοιλάδος*	παχείας αρτηρίας	παχείας σταγόνας*
	παχείας βλέννης	παχείας στρώσης
		παχείας αλυσίδας
		παχείας ομίχλης

- **οι παχείς (αρσ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 157 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *παχείς*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι μεγάλος αριθμός αποτελεσμάτων αφορά τη χρήση του

συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό (ουσιαστικοποιημένο επίθετο). Φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε διαφόρων ειδών κείμενα
παχείς έφηβοι *
παχείς άνθρωποι *
παχείς τοίχοι *
παχείς φλοιοί
παχείς δίσκοι
παχείς μανδύες
παχείς μεσοαστοί
παχείς χαρακτήρες
παχείς ιστοί
παχείς βλαστοί
παχείς μύες
παχείς τόμοι
παχείς σχηματισμοί
παχείς κάτοικοι
παχείς κίονες
παχείς ενήλικες

- **οι παχείες (θηλ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 29 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *παχείες*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*παχείες αγελάδες*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε διαφόρων ειδών κείμενα
παχείες αγελάδες
παχείες αναθυμιάσεις

παχείες πλάκες
παχείες γραμμές
παχείες σταγόνες
παχείες γάμπες
παχείες φλέβες
παχείες υφές

- **τα παχέα (ουδ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 160 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. θρησκευτικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *παχέα*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*παχέα αστάχρα*» (συναντάται κυρίως σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου) έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
<i>παχέα αστάχρα*</i>	<i>παχέα ξύλα</i>
	<i>παχέα τμήματα</i>
	<i>παχέα έντερα*</i>
	<i>παχέα νημάτια</i>
	<i>παχέα στοιχεία</i>
	<i>παχέα έλαια</i>
	<i>παχέα σύμφωνα</i>
	<i>παχέα χείλη</i>
	<i>παχέα άτομα</i>
	<i>παχέα στρώματα*</i>
	<i>παχέα τοιχώματα*</i>
	<i>παχέα λέπια</i>
	<i>παχέα δέντρα</i>
	<i>παχέα πρόβατα</i>

	παχέα δέρματα
	«παχέα» ταμεία
	παχέα τετράδια
	παχέα πέλματα
	παχέα οξέα
	παχέα χόρτα
	παχέα περιβλήματα
	παχέα τείχη
	παχέα δάνεια
	παχέα γράμματα

- **των παχέων (αρσ. και ουδ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *παχέων*, όλα τα αποτελέσματα (321) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν αποκλειστικά τη χρήση του συγκεκριμένου τύπου ως εναλλακτικού της γενικής του θηλυκού γένους («*παχέων αγελάδων*»⁵²). Προβλέπονται βέβαια κάποια ελάχιστα παραδείγματα χρήσης του συγκεκριμένου τύπου, όπως: «*παχέων νηματίων*», «*παχέων ελασμάτων*».

- **των παχειών (θηλ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *παχειών*, όλα τα αποτελέσματα (138) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν αποκλειστικά το παράδειγμα «*παχειών αγελάδων*».

- **η πλατεία (θηλ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *πλατεία*, όλα τα αποτελέσματα (9.000.000) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν αποκλειστικά τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικό και όχι ως επίθετο (ουσιαστικοποιημένο επίθετο).

- **οι πλατείς (αρσ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 175 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

⁵² Στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη (2002), επισημαίνεται πως σωστό είναι των παχιών ή παχειών αγελάδων και όχι των παχέων αγελάδων.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διάφορων ειδών κείμενα (π.χ. ιατρικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *πλατείς*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*πλατείς μύες*» (συναντάται κυρίως σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου) έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
<i>πλατείς μύες*</i>	<i>πλατείς στρωτήρες</i>
<i>πλατείς ραχιαίοι*</i>	<i>πλατείς δρόμοι*</i>
<i>πλατείς ώμοι*</i>	<i>πλατείς σύνδεσμοι</i>
<i>πλατείς ιοί</i>	<i>πλατείς πατριώτες</i>
	<i>πλατείς ορίζοντες*</i>

- **των πλατειών (θηλ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *πλατειών*, όλα τα αποτελέσματα (338) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν αποκλειστικά τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικού (ουσιαστικοποιημένο επίθετο) και όχι ως επίθετο.

- **η τραχεία (θηλ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *τραχεία*, σχεδόν όλα τα αποτελέσματα (330) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικού⁵³ (*τραχεία*: ένα από τα όργανα του αναπνευστικού συστήματος του ανθρώπου) και όχι ως επίθετο. Προβλέπονται βέβαια κάποια ελάχιστα παραδείγματα χρήσης του συγκεκριμένου τύπου, όπως: «*τραχεία πεύκη*» (*είδος δέντρου*), «*τραχεία φωνή*».

- **του τραχέος (αρσ. και ουδ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 151 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

⁵³ Ουσιαστικοποιημένο επίθετο

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα (π.χ. ιατρικού περιεχομένου αλλά και σε άλλου είδους κείμενα). Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *τραχέος*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*τραχέος δέρματος*» (συναντάται κυρίως σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου) έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
τραχέος δέρματος*	τραχέος ύφους
τραχέος ενδοπλασματικού δικτύου*	τραχέος εδάφους*
τραχέος νανισμού*	τραχέος λιθόστρωτου
τραχέος φυσήματος	τραχέος κελύφους
	τραχέος χαρτιού
	τραχέος ρεαλισμού
	τραχέος πολέμου
	τραχέος ασβεστόλιθου
	τραχέος όρους
	τραχέος ορίου
	τραχέος χαρακτήρα
	τραχέος μοτίβου
	τραχέος αγώνος
	τραχέος τόπου
	τραχέος χρώματος
	τραχέος γρασιδιού
	τραχέος λίθου
	τραχέος βουνού

- **οι τραχείς (αρσ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 178 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *τραχείς*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης

Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «τραχείς τόποι» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε διαφόρων ειδών κείμενα
τραχείς τόποι*
τραχείς καθαρισμοί
τραχείς λόφοι
τραχείς χαρακτήρες
τραχείς θαλασσινοί
τραχείς κόκκοι
τραχείς δρόμοι*
τραχείς πολεμιστές
τραχείς τρόποι
τραχείς χτύποι
τραχείς νόμοι
τραχείς βλαστοί
τραχείς άνθρωποι
τραχείς δείκτες
τραχείς σωλήνες
τραχείς κάτοικοι
τραχείς ήχοι
τραχείς πλίνθοι*
τραχείς πνευματικοί άλωνες (συν. σε κείμενα θρησκευτικού περιεχομένου)
τραχείς πόροι
τραχείς φθόγγοι
τραχείς στίχοι
τραχείς ίπποι
τραχείς αγρότες
τραχείς άνδρες
τραχείς πάτοι
τραχείς διαλύτες
τραχείς ναοί

- των τραχέων (αρσ. και ουδ.):

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 129 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων εξάγεται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *τραχέων*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται, ότι η φράση «*τραχέων τόπων*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης, παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε κείμενα ιατρικού περιεχομένου	Αναφ. σε άλλου είδους κείμενα
τραχέων εξογκωμάτων*	τραχέων κεραμικών
τραχέων λοβών	τραχέων βράχων*
τραχέων υποστρωμάτων	τραχέων συνόλων
	τραχέων ακρών
	τραχέων παθών
	τραχέων πεδίων*
	τραχέων φθόγγων*
	τραχέων χρόνων
	τραχέων τόπων*
	τραχέων αγωγών
	τραχέων βράχων*
	τραχέων υλικών
	τραχέων λόφων*
	τραχέων μερών*
	τραχέων νομισμάτων
	τραχέων στερεών
	τραχέων σημείων
	τραχέων λοφοσειρών
	τραχέων σωλήνων
	τραχέων βουνών
	τραχέων τοπίων
	τραχέων πολεμιστών
	τραχέων συμφώνων
	τραχέων υφασμάτων

- **των τραχειών (θηλ.):**

Για τον λόγιο τύπο, *τραχειών*, σχεδόν όλα τα αποτελέσματα (120) που προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google, αφορούν τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου ως ουσιαστικού⁵⁴ (τραχεία: ένα από τα όργανα του αναπνευστικού συστήματος του ανθρώπου) και όχι ως επιθέτου. Προβλέπονται βέβαια κάποια ελάχιστα παραδείγματα χρήσης του συγκεκριμένου τύπου, τα οποία απαντώνται σε διαφόρων ειδών κείμενα και καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα. Σημειώνεται ότι η φράση «*τραχειών επιφανειών*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης, ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε διαφόρων ειδών κείμενα
τραχειών επιφανειών*
τραχειών αρτηριών
τραχειών περιοχών*
τραχειών φυσιολογικών
τραχειών λέξεων
τραχειών συνθηκών
τραχειών τριχών

- **οι φαρδείς (αρσ.):**

Από τη μηχανή αναζήτησης Google προκύπτουν 361 αποτελέσματα εμφάνισης του συγκεκριμένου τύπου.

Από το σύνολο των αποτελεσμάτων παρατηρείται ότι ο τύπος αυτός απαντάται σε διαφόρων ειδών κείμενα. Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα παραδείγματα χρήσης του λόγιου τύπου, *φαρδείς*, όπως αυτά προκύπτουν από τη μηχανή αναζήτησης Google. Σημειώνεται ότι η φράση «*φαρδείς ώμοι*» έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης, ενώ άλλες φράσεις που χαρακτηρίζονται από υψηλή συχνότητα εμφάνισης παρουσιάζονται στον πίνακα με αστερίσκο (*).

Αναφ. σε διαφόρων ειδών κείμενα
φαρδείς ώμοι*
φαρδείς δρόμοι*

⁵⁴ Ουσιαστικοποιημένο επίθετο

φαρδείς τοίχοι*
φαρδείς διάδρομοι
φαρδείς ιμάντες
φαρδείς ποδηλατόδρομοι
φαρδείς συρμοί
φαρδείς πάγκοι
φαρδείς βραχίονες
φαρδείς μηροί
φαρδείς ανεμιστήρες
φαρδείς μανδύες
φαρδείς προφυλακτήρες
φαρδείς αρμοί
φαρδείς φράκτες
φαρδείς τροχοί

B. Συμπεράσματα

Όπως αναφέρθηκε και πρωτύτερα, κάθε γλώσσα αποτελεί ένα σύστημα συμβόλων, έναν κώδικα που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση της επικοινωνίας. Ο κώδικας αποτελείται από ένα περιορισμένο αριθμό στοιχείων τα οποία οι ομιλητές αναγνωρίζουν αυτόματα ως στοιχεία της δικής τους γλώσσας, χωρίς να σημαίνει ότι όλοι οι ομιλητές χρησιμοποιούν εξίσου όλα τα στοιχεία της. Οι διαφορές αυτές στο εσωτερικό μιας γλώσσας αναφέρονται ως «γλωσσική ποικιλία» και, σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, ταξινομούνται συνήθως σε τρία επίπεδα: γεωγραφικό, κοινωνικό και υφολογικό.

Στην παρούσα εργασία εξετάστηκαν οι εξής περιπτώσεις μορφολογικής ποικιλίας: α) η κλίση των επιθέτων σε -ύς, -εία, -ύ, β) η κλίση των επιθέτων σε -ης, -ες, γ) ο σχηματισμός των θηλυκών επιθέτων σε -ός, δ) η κλίση των επιθέτων σε -ων, -ονος, ε) ο τονισμός των προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος, στ) ο τονισμός των προπαροξύτων ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο, ζ) ο τονισμός των προπαροξύτων επιθέτων σε -ος και -ο και η) ο τονισμός των παροξύτων και προπαροξύτων θηλυκών ουσιαστικών σε -α, καθώς αποτελούν χαρακτηριστικές περιπτώσεις μορφολογικής ποικιλίας, των οποίων η διδασκαλία ενδέχεται να προβληματίσει και να δημιουργήσει απορίες στους χρήστες της γλώσσας και ιδιαίτερα στους νέους χρήστες, όπως είναι οι μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας, εξετάστηκε ο τρόπος παρουσίασης και εξέτασης των περιπτώσεων αυτών, στην παλιά σχολική γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη, στη νέα σχολική γραμματική των Φιλιππάκη-Warburton, Γεωργιαφέντη, Κοτζόγλου, Λουκά, καθώς και στη σύγχρονη γλωσσολογική γραμματική των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton. Μέσα από τη διερεύνηση των συγκεκριμένων περιπτώσεων στις τρεις αυτές νεοελληνικές γραμματικές, παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν ομοιότητες αλλά και διαφοροποιήσεις. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι η νέα σχολική γραμματική διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από τη γραμματική Τριανταφυλλίδη, όσον αφορά τις υπό εξέταση περιπτώσεις μορφολογικής ποικιλίας, ενώ αντίθετα κινείται στα πρότυπα της γραμματικής των Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, καθώς και οι δύο προσεγγίζουν και εξετάζουν τα γραμματικά φαινόμενα με παρόμοιο τρόπο (π.χ. στην περίπτωση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ και σε -ύς, -εία, -υ, στην περίπτωση των

προπαροξύτων αρσενικών ουσιαστικών σε -ος, στην περίπτωση των προπαροξύτων ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο, κ.ά.).

Επίσης μέσα από την ανίχνευση των συγκεκριμένων περιπτώσεων μορφολογικής ποικιλίας στα τρία αυτά εγχειρίδια, προέκυψε η αναγκαιότητα για αναζήτηση και καταγραφή –με τη βοήθεια λεξικών της κοινής νεοελληνικής– των ουσιαστικών και των επιθέτων (ορισμένων κατηγοριών) που παρουσιάζουν μορφολογική ποικιλία κατά την κλίση τους καθώς και για την κατηγοριοποίησή τους με βάση το κλιτικό παράδειγμα στο οποίο ανήκουν, κάτι που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του δεύτερου κεφαλαίου.

Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας έγινε αναζήτηση και καταγραφή των παραδειγμάτων χρήσης καθώς και του αριθμού αποτελεσμάτων εμφάνισης περιπτώσεων μορφολογικής ποικιλίας, όπως αυτά απαντώνται σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (π.χ. μηχανή αναζήτησης Google). Με δεδομένο ότι η παρούσα εργασία αποτελεί εργασία εξαμήνου, περιορίστηκε μόνο στην περίπτωση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ και συγκεκριμένα στην περίπτωση εκείνων των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ για τα οποία προβλέπονται και τύποι της λόγιας κλίσης. Από την αναζήτηση προέκυψαν ενδιαφέροντα αποτελέσματα καθώς βρέθηκε –κατά προσέγγιση– η συχνότητα χρήσης των τύπων αυτών αλλά και τα είδη των κειμένων στα οποία τείνουν να χρησιμοποιούνται.

Εν κατακλείδι και με δεδομένο ότι η μορφολογική ποικιλία αποτελεί μια από τις πιο ενδιαφέρουσες αλλά και πιο απαιτητικές πτυχές της ελληνικής γλώσσας, θα ήταν πολύ χρήσιμο να εξεταστούν σε βάθος και άλλες περιπτώσεις μορφολογικής ποικιλίας, για τις οποίες δεν έγινε λόγος στην παρούσα εργασία.

Γ. Πηγές

Γ.1. Βιβλιογραφία

Holton, D., Mackridge, P., & Φιλιππάκη-Warburton, E. (2000). *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Ιορδανίδου, Α. (2009). «Ζητήματα Τυποποίησης (standardization) της σύγχρονης νεοελληνικής». *Διεθνές Συνέδριο «Ισχυρές»- «Ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ιορδανίδου, Α. (2002). «Η κοινή νεοελληνική σε σύγχρονα λεξικά και γραμματικές». *Terminologie et Traduction, 1. Commission des Communautés européennes, Service de Traduction*.

Ιορδανίδου, Α. (υπό έκδοση). «Η μορφολογική ποικιλία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας». *Η μορφολογία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*, επιμ. Σ.Α. Μοσχονάς. Αθήνα: εκδ. Πατάκη.

Ιορδανίδου, Α. (επιστ. επιμ.) 2005. *Οδηγός της νεοελληνικής γλώσσας*, τόμ. Β, Αθήνα: εκδ. Πατάκη.

Κουτίβα, Α. & Νικολοπούλου, Α. (2009). «Μετακίνηση του τόνου στη γενική των προπαροξύτων ουσιαστικών: διδακτική πρόταση σε αλλόγλωσσους μαθητές». *Πανελλήνιο συνέδριο «Η Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως πρώτης/ μητρικής, δεύτερης/ ξένης»*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή.

Λάγιος, Β., Γρηγορίου, Ι. & Ιορδανίδου, Α. (2009). «Μετακίνηση του τόνου στα προπαροξύτα επίθετα: διδασκαλία σε αλλόγλωσσους». *Πανελλήνιο συνέδριο «Η Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως πρώτης/ μητρικής, δεύτερης/ ξένης»*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή.

Σπανού, Π., Γιάννακα, Χ. & Ιορδανίδου Α. (2009). «Γλωσσική ποικιλία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας: ο τονισμός των προπαροξύτων ουδετέρων». *Πανελλήνιο συνέδριο «Η Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως πρώτης/ μητρικής, δεύτερης/ ξένης»*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: εκδ. Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε. Δεύτερη Έκδοση.

Φιλίππακη-Warburton, E., Γεωργιαφέντης, Μ., Κοτζόγλου, Γ. & Λουκά, Μ. (2011).
Γραμματική Ε΄ και Στ Δημοτικού. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών
Βιβλίων.

Γ.2. Διαδίκτυο

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Γλώσσας του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη
([http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/
triantafyllides/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html)).

Μηχανή αναζήτησης Google: www.google.com